

Андрій Панченков
Ірина Старагіна
Ольга Романюк
Людмила Гуменюк

Всі права захищені.

Заборонено без письмового дозволу власників авторських прав використовувати будь-яким чином цю книгу або будь-яку її частину.

Андрій Панченков
Ірина Старагіна
Ольга Романюк
Людмила Гуменюк

Навчаємо(сь) української разом

Навчальний посібник для 3 класу
з навчанням мовами національних меншин
закладів загальної середньої освіти
(у 2 частинах, з аудіосупроводом)

Частина 2

Схвалено для використання
в освітньому процесі

Видавництво «Ранок»
Харків
2023

Всі права захищені.

Заборонено без письмового дозволу власників авторських прав використовувати
будь-яким чином цю книгу або будь-яку її частину.

УДК 811.161.2 (075)
П16

Схвалення для використання в освітньому процесі підтверджується рішенням експертної комісії з педагогіки та методики початкової освіти (www.ranok.com.ua/grifi_mon.html)

Експерти:

С. М. Кеслер, учитель української мови та літератури, учитель-методист Ужгородської ЗОШ I—III ступенів № 10 з угорською мовою навчання імені Дойко Габора

В. О. Оленюк, учитель української мови та літератури, учитель-методист Грушівської гімназії-філії Волоківської ТГ Чернівецького району Чернівецької області

О. Ф. Федоренко, кандидат педагогічних наук, начальник сектору професійного розвитку педагогічних працівників Державної установи «Український інститут розвитку освіти», доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка

Автори й видавництво висловлюють щирю подяку

Санні Мустонен, доктору філософії, кафедра педагогічної освіти, Університет Ювяскюля (Фінляндія) за слушні зауваження й конструктивні поради, що сприяли покращенню змісту навчального посібника

Умовні позначення:

Панченков А. О.

П16 Навчаємо(сь) української разом : навч. посіб. для 3 кл. з навчанням мовами нац. меншин закл. загал. серед. освіти (у 2 частинах, з аудіосупроводом) : Ч. 2 / А. О. Панченков, І. П. Старагіна, О. В. Романюк, Л. Я. Гуменюк. — Харків : Вид-во «Ранок», 2023. — 96 с. : іл.

ISBN 978-617-09-8055-7

УДК 811.161.2 (075)

Зміст навчального комплекту є виключно відповідальністю видавництва «Ранок» і не обов'язково відображає погляди Європейського Союзу, Міністерства закордонних справ Фінляндії.

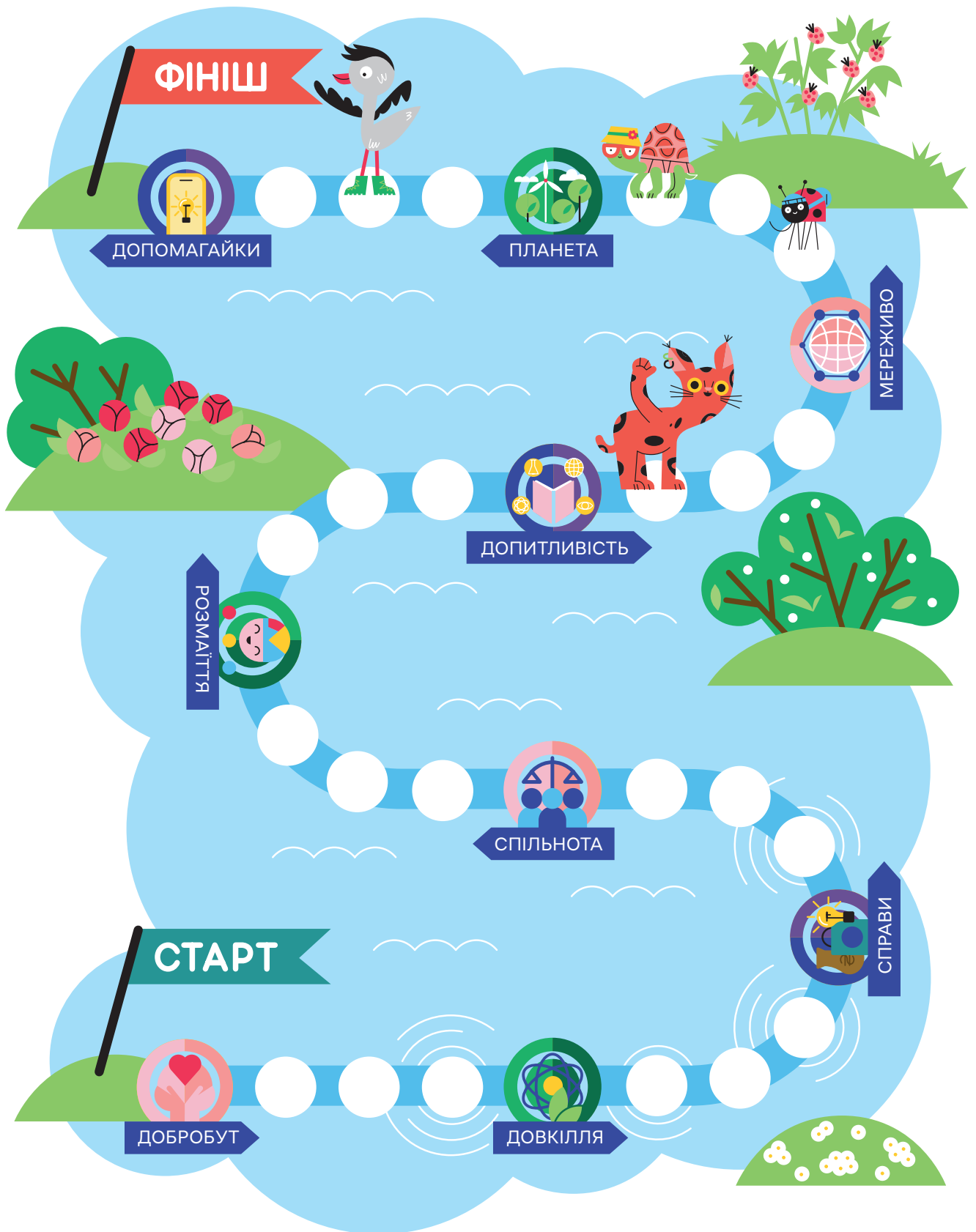

ISBN 978-617-09-8064-9
ISBN 978-617-09-8055-7 (ч. 2)

© Панченков А. О., Старагіна І. П., Романюк О. В., Гуменюк Л. Я., 2023
© Мікеладзе Нато, ілюстрації, обкладинка, 2023
© Аралова Тетяна, ілюстрації, 2023
© Гораш-Буланова Анастасія, фотографії, макет, 2023
© ТОВ Видавництво «Ранок», 2023

Всі права захищені.

Заборонено без письмового дозволу власників авторських прав використовувати будь-яким чином цю книгу або будь-яку її частину.

Всі права захищені.

Заборонено без письмового дозволу власників авторських прав використовувати будь-яким чином цю книгу або будь-яку її частину.

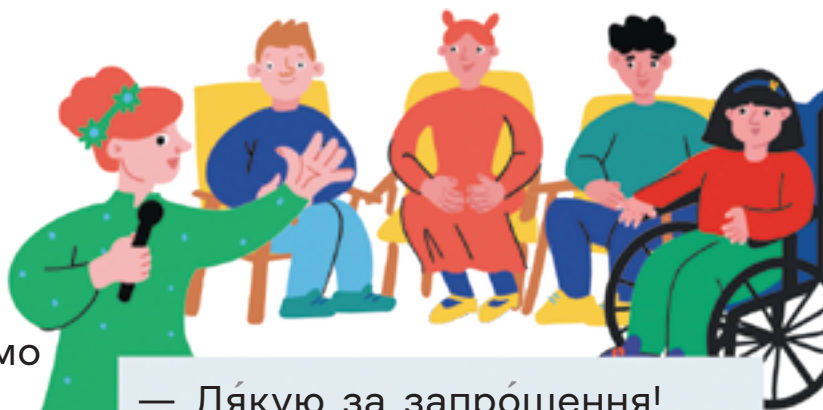

Тема 5. Наше розмаїття

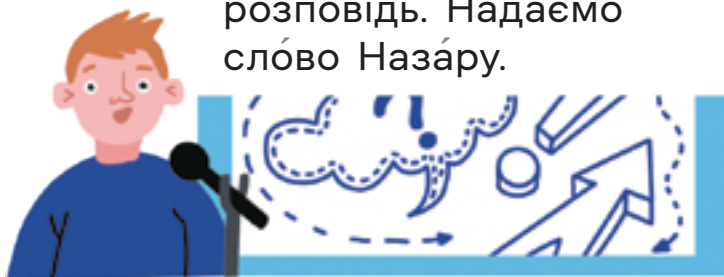
Маємо таланти

1.

— Ласкаво просимо на щорічне шкільне шоу талантів. Представляємо першого учасника нашого шоу — Назара. Разом з Назаром прийшли його друзі. Пропоную послухати їхню розповідь. Надаємо слово Назару.

— Дякую за запрошення! Я люблю малювати дудли. Це тематичні малюнки або схеми на берегах сторінки. Моїм друзям Захару, Олені й Оксані подобається, як я малюю. Вони підтримали мене і сказали: «Назару, ти маєш талант».

— Ми робили лепбук. Назар створив чудові ілюстрації для нашого лепбуку. А ще Назар навчає всіх нас малювати. Це ще один його талант. І як стільки талантів уміщається в одному Назарі?!

— У нашому класі є стіна для творчості. Учитель запропонував розмалювати цю стіну дудлами про планети і зірки. Це зробила команда Назара. Тепер до нашого класу приходять інші учні подивитися на цікаві малюнки. Ми пишаємось Назаром і його командою.

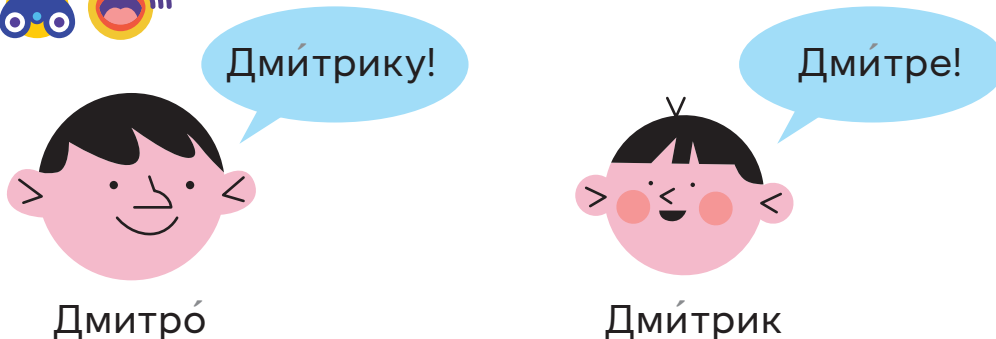

2.

Відмінок	Слова́ — назви предметів (однина́)	
	істо́та	неісто́та
Називні́й	Наза́р□	талант□
Родові́й	Наза́ра□	таланту□
Давальні́й	Наза́ру□	таланту□
Знахі́дний	Наза́ра□	талант□
Орудні́й	Наза́ром□	талантом□
Місце́вий	у Наза́рі□	у таланті□
Клі́чний	Наза́ре□	таланте□

До́відка: музикант, художник, спортсмен, архітектор, електрик.

3.

Петро́ — _____

Пе́трик — _____

Миха́йло — _____

Миха́йлик — _____

Іва́н — _____

Іва́сик — _____

Тара́с — _____

Тара́сик — _____

4.

СІМЕЙНІ НОВОРІЧНІ ТРАДИЦІЇ

Прикрашати (ялінка)
для птахів.
Прикрашати ялінку
(смаколики).

Ліпити (сніговик) на (двір).
Робити (сніговик) ніс із
(морква).

Робити (листівка) для
(друзі).
Вітати (друзі) новорічною
(листівка).

Записати всі (день)
народження членів (родина).
Написати (фломастер)
родинні (свято) в календарі.

5.

ЖАРИНКА, ЩО СТАЛА ЗОРЕЮ

Жила собі на світі маленька жаринка. Не десь там якось жила, а в пічці маленького будиночка однієї великої-превеликої родини.

Усе було чудово в цій сім'ї. Діти росли, батьки працювали, бабусі з дідусями мешкали **неподалік** і дуже дружили зі своїми онучатами.

І ось одного разу напередодні Різдва, коли все на цілому світі було **вкрито** в білий пухкий килим снігу... Коли мама в гарному фартушку готувала на кухні кутю та **всілякі** смаколики... Коли колядники протоптували вечірні стежки до теплих осель...

Стара піч у маленькому будинку **знічев'я** сказала вогню:

— Це я грію дім. Тому тут тепло.

— Отакі! — **буркнуло** полум'я в печі. — Це я його грію, тому наші господарі й не мерзнуть.

Жаринка ж була маленькою і не хотіла втручатися в розмови дорослих. Лише стіха прошепотіла:

— Затé я можу бути зірочкою...

— Бгггг! — розсміялася піч. — Ти лишé з вогню вмієш вистрибувати. І тебе обов'язково хтось має загасити — спокою ради.

— О-хо-хо! — **розреготався** вогонь. — Піччина правда — від тебе самі неприємності. А без мене ти взагалі жити не зможеш.

І ось тоді всі жаринки й вуглики розгнівалися.

— Це ти, вогню, без нас не житимеш! — гукнули **обурено**.

І це була їхня правда. Тільки маленька жаринка нічого не відповіла вогню. І навіть не розгнівалася. Вона просто глибоко вдихнула й полетіла до неба. Вище й вище!

близько

загорнуто

різні

без причини

недоволено
сказало

розсміявся

роздратовано

Жаринка вже не просто жéвріла. Вона сяяла дедалі яскравіше та променістіше. І коли злетіла так високо, що майже загубилася в темних небесах, її помітили діти.

слабко
горіла

— Дивіться! Дивіться! Зірка летить! — у захваті закричали вони.

А дорослі, які нечасто дивляться вгору, сказали:

— Зірки можуть тільки падати. Це хтось запускає салют.

Ой, якими ж нецікавими часом бувають ці дорослі! Це ж ніякий не салют був, і не звичайна жаринка. Це була ясна зоря — та сяйлива чарівна зірочка в небі, що сповіщає, дарує надію та нагадує всім про неймовірні дива.

«Нова радість стала...» — долинули голоси до маленького будиночка великої родини.

Коли всі поснули, піч із вогнем довго сперечалися.

— Мабуть, усередині кожної жарини чи вуглика приховане променісте світло, — замислено зітхав вогонь...

іноді

Сергій Лоскот

6.

Відмінок	Слова — назви предметів (множинá)	
	істота	неістота
Називний	коля́дники	будинки
Родовий	коля́дників	будинків
Давальний	коля́дникам	будинкам
Знахідний	коля́дників	будинки
Орудний	коля́дниками	будинками
Місцевий	на коля́дниках	у будинках
Кличний	коля́дники	будинки

Довідка: вуглик, онук, фартушок, хлопчик, сніг, сусід.

7.

Озна́ка предме́та (який?)	Озна́ка дії (як?)
яскра́вий — яскра́віший	яскра́во — яскра́віше
промені́стий — ...	промені́сто — ...
ціка́вий — ...	ціка́во — ...
швидкі́й — ...	... — шви́дше

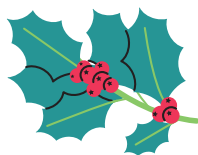
Довідка: по́їзд, день, фі́льм, во́гось; ї́хати, сві́тити, розма́люва́ти, гово́рити.

8.

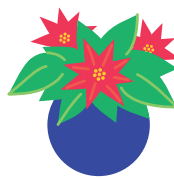
- На Нові́й рік ми прикра́сили росли́ни!
- Які росли́ни ви прикра́сили?
- Ми прикра́сили _____ і _____.
- Чим ви прикра́сили свої́ росли́ни?
- Ми прикра́сили їх _____ і _____.

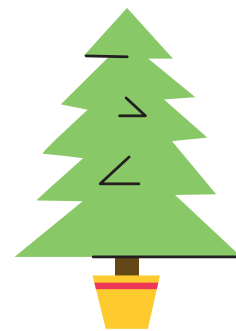
Оме́ла

Гостролі́ст

Пуансе́тія

Ялі́нка

Прикра́си: я́блука, го́ріхи, бу́блики, гірля́нди, стрі́чки, фру́кти, цуке́рки, зі́рки, ши́шки, дзвіно́чки.

шви́дко

го́лосно

емоці́йно

пові́льно

ті́хо

неемоці́йно

Українські візерунки

1.

Люди здавна виготовляли речі з металу. Ці речі робив коваль. Майстерня коваля має назву кузня. З димаря кузні завжди йшов дим. Там нагрівали метал і били по ньому молотом. Так виготовляли підкови, цвяхи та інструменти.

Давню кузню можна побачити на Закарпатті. Тут є величезний молот. Цей молот не вдається підняти жодному ковалю. Для роботи молота побудований водяний млин.

У парку міста Борисполя є багато скульптур з металу. Вони теж зроблені ковалем. Ось ми бачимо фігуру лікаря. Тут можна приміряти металевий черевик біля скульптури чоботаря. А трохи далі розташувався залізний скрипаль.

Символом міста Донецька є дивовижна пальма. Цю пальму вікував зі шматка металу донецький коваль Олексій Мерцалов. Її стовбур тримає на собі десять металевих листків і верхівку.

2.

Відмінок	Слова — назви предметів (однина)	
Називний	кова́ль□	дима́р□
Родовий	коваля́	димаря́
Давальний	ковалю́	димарю́
Знахідний	коваля́	дима́р□
Орудний	ковале́м	димаре́м
Місцевий	на ковалі́	у димарі́
Клічний	кова́лю	дима́рю

брить

скрипа́ль

роя́ль

лицар

чобота́р

якір

3.

Васи́ль

Васи́лю!

Андрі́й

Андрі́ю!

Оле́сь — _____ !

Віта́лій — _____ !

Тимофі́й — _____ !

Олексі́й — _____ !

Арка́дій — _____ !

Григо́рій — _____ !

Тодос́ь — _____ !

Горді́й — _____ !

Сергі́й — _____ !

Анато́лій — _____ !

Вале́рій — _____ !

Ю́рій — _____ !

4.

ДВАНАДЦЯТЬ МІСЯЦІВ

Українська народна казка

Жила-була дівчина-сирітка та зла мачуха.

У мачухи була своя донька, то вона її жаліла, добре годувала і гарно одягала. А з бідної сироти знущалася.

Якось серед лютої зими послала мачуха сироту в ліс і наказала назбирати суніць. Заплакала дівчина. У кого допомоги шукати? Мачуха за двері виганяє!

Іде вона краєм лісу, а кругом сніг і хуртовина.

Цілий день брела снігом, коли бачить — на краю лісу вогонь горить.

Підійшла дівчина до вогню, а там сидять дванадцять хлопців: хто в кожусі, а хто в гарному літньому одязі.

Побачили хлопці дівчину, посадили біля вогню, накрили кожухом і розпитують, чому вона в лютий холод сама в цих краях блукає.

— Послала мене мачуха в ліс і наказала принести суніць.

— Ну що, браті, ну що, місяці, — запитує гарний хлопець у білому кожусі, — чи можемо ми цій дівчині допомогти?

— Я можу подарувати їй суніці, брате Січню, — відповідає хлопець у брилі і вишиванці. — Але не можу я попередити інших братів-місяців виступати.

— Я можу тебе пропустити, брате Лютий, — каже Січень.

— Добре, я починаю кригу ламати і Бerezню дорогу прокладати.

— Дякую, брате Січню, — відповідає Бerezень, — а я починаю землю обігрівати. Квітень тепер може наш край квітами засівати.

Уміть стало в лісі тєпло, потеклі струмкі, біля пнів з'явілися пєрші квіти.

— А тепєр твоя робота, братє Травню, — каже Квітєнь. — Засівай, хлопчє, траву і заквітчуй дєрєва.

Білий ліс почав зеленіти, поміж пнями зацвілі фіалки. Дівчина кинулась їх збирати. А підійшов брат Чєрвєнь — і з'явілися біля пня червоні суніці.

— Збирай, дівчино, швидше. Недовга моя влада, недовгі мої дні! — сказав Чєрвєнь.

Почала вона збирати суніці в кошик, ще й браті-місяці їй допомагали. Назбирала повний кошик — і підійшов до неї брат Січєнь:

— Оцє тобі, дівчино, наш гостінець. Зараз я знову починаю ці краї снігом засипати. Земля має відпочивати ще багато днів. Бері свої суніці. А ми хочемо тебе до хати провести і гостинці дати за твоє добре серце.

Глянула дівчина — а серед снігу стоїть карета з білими кіньми, а в кареті — багато гостинців: гарна шубка, і черевички, і хустка, і намисто.

Одяглася дівчина, подякувала братам-місяцям, сіла в карету та й поїхала додому.

5.

Відмінок	Слова — назви предметів (множина)	
Називний	хлопці́	місяці́
Родовий	хлопці́в	місяці́в
Давальний	хлопця́м	місяця́м
Знахідний	хлопці́в	місяці́
Орудний	хлопця́ми	місяця́ми
Місцевий	на хлопця́х	у місяця́х
Кличний	хлопці́	місяці́

Довідка:
краї,
дні,
лікарі,
го́сті,
бри́лі,
скрипалі,
ведме́ді,
вогні́,
чоботарі́,
пні́,
гостинці́.

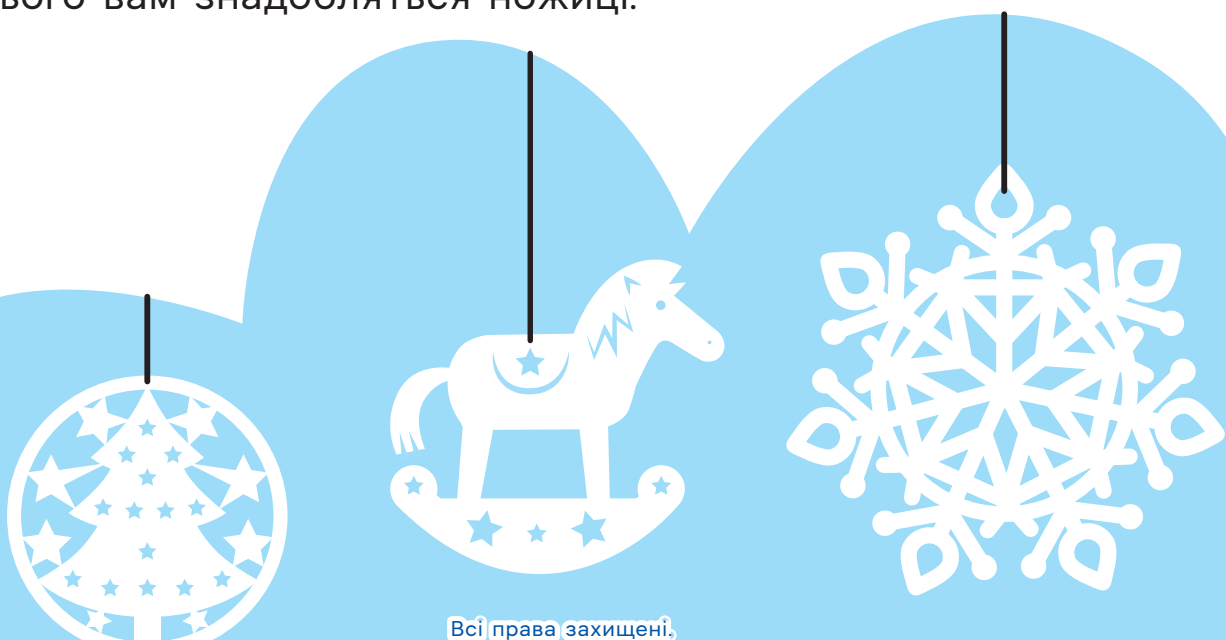
6.

Витинанки

Слово «витинанка» походить від слова «витинати», тобто «вирізати».

Часто витинанки виготовляють на свята. Такі витинанки можуть мати вигляд сніжинки, зірки, рослин або тварин.

Такі витинанки ви можете виготовити самостійно. Для цього вам знадобляться ножиці.

7.

ЗИМА

Одяглися люди в шуби,
натопили тепло **груби**.
Білки гріються в дуплі,
миші в норах у землі.

нечі

Сплять ведмеді в теплих **лігвах**,
сосни в інею застигли.
І під кригою на дні
сплять у річці окуні.

барлогах

А під снігом в підземеллі,
в земляній м'якій **постелі**,
де немає світла дня,
причаїлося зерня.

сховалося

ліжку

Там не холодно зернинці —
спить вона, мов на перинці,
й тихо **снить** хороші сни
про веселі дні весні.

*бачить
сни*

Наталя Забіла

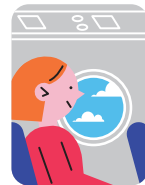
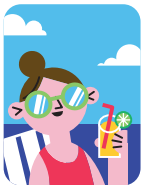

8.

Моя улюблена пора року — це _____.

А мій улюблений місяць — це _____.

Саме в цьому місяці я дуже люблю (що робити?) _____.

ШВИДКО

ГОЛОСНО

ЕМОЦІЙНО

ПОВІЛЬНО

ТІХО

НЕЕМОЦІЙНО

Гостинність

- Привіт, Куніце. По́друго, запро́шую тебе́ на ви́хідні у го́сті.
- Привіт, Ёню. Дя́кую за запро́шення! Дуже́ хо́чу тебе́ побачи́ти. Мій пої́зд прибува́є о трина́дцятій годині́. Де ми мо́жемо зустрі́тися?
- Ми мо́жемо зустрі́тися на пло́щі біля вокза́лу. До зустрі́чі!

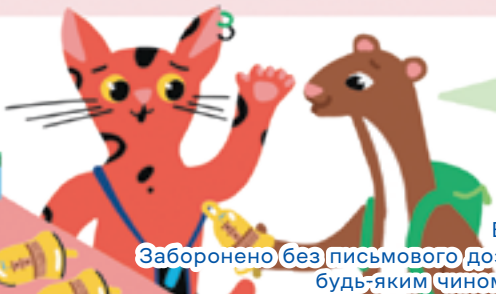
- Ёню, у нас сьогодні́ го́сті?
- Так! Я запро́сив по́другу. Це Куні́ця. Я приготува́в пири́г із гру́шею. А ти допомо́ж мені́ приготува́ти ка́шу.
- До́бре. Я слі́дкую за ка́шею. А де ма́сло для ка́ші? Ка́ша з ма́слом смачні́ша.

- Куні́це, ра́дий тебе́ ба́чити! Пропону́ю погуля́ти мі́стом. Хо́чу пока́зати то́бі ра́тушу і ве́жу. Ми мо́жемо підня́тися на цю ра́тушу. З ра́туші ви́дно все мі́сто. А над ра́тушею ма́йорить си́ньожовти́й пра́пор.
- Чудо́ва іде́я! Ходи́мо! Я ніко́ли не була́ на ра́туші.

- Який краси́вий дзвіно́чок! На ньо́му зобра́жена ра́туша. Це справж́ня уда́ча! Я хо́чу його́ купі́ти.
- Зачека́й! Я хо́чу подарува́ти то́бі цей дзвіно́чок. Він дуже́ га́рний.
- Дя́кую! Це чудови́й сувени́р! А я привезла́ то́бі смачні́ суні́ці.

2.

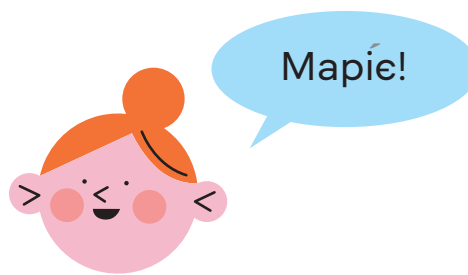
Відмінок	Слова — назви предметів (однина)		
Називний	пóдруга	куніця	ра́туша
Родовий	пóдруги	куніці	ра́туші
Давальний	пóдрузі	куніці	ра́туші
Знахідний	пóдругу	куніцю	ра́тушу
Орудний	пóдругою	куніцею	ра́тушею
Місцевий	на пóдрузі	на куніці	на ра́туші
Кличний	пóдруго	куніце	ра́туше

Довідка: вішня, суніця, лиси́ця, ми́ша, гру́ша, калю́жа, плóща, ча́пля.

3.

Марі́я

Марі́йка

Софі́я — _____!

Софі́йка — _____!

Наді́я — _____!

Наді́йка — _____!

Соломі́я — _____!

Соломі́йка — _____!

Ната́лія — _____!

Ната́лка — _____!

4.

ЩО ТАКЕ ГОСТІННІСТЬ

Що тобі більше подобається: ходіти до когось у гості чи приймати гостей у себе?

Наші друзі чи родичі приходять до нас на день народження, Новий рік або іншу гостину. Це наші гості. Ми заздалегідь готуємося до приходу гостей. Ми ретельно прибираємо оселю, готуємо смачні страви.

Зазвичай ми починаємо гостину з частування. На стіл стелимо святкову скатертину і ставимо красивий посуд. Ми приймаємо гостей радісно і щиро. Усі разом ми можемо подивитися фільм, пограти в цікаві ігри або переглянути фотографії. Так ми проявляємо свою гостинність.

Іноколи наші гості приїздять до нас з іншого міста. Тоді ми показуємо їм найкрасивіші місця, запрошуємо до театру або на концерт. Можемо піти погуляти у парк або до річки. На згадку про зустріч ми даруємо сувеніри або солодощі.

І самому бути гостем дуже приємно. Це завжди радість, веселощі і відпочинок. Ми йдемо або їдемо в гості з подарунками. Такі подарунки ми називаємо гостинці. Після гостини треба обов'язково подякувати. Так ми проявляємо свою повагу до господарів.

Гостинність господарів і щирість гостей роблять наше життя радісним.

5.

ПРАВИЛА ДЛЯ ГОСТЯ ТА ГОСПОДАря

Гості́на	Госпо́дар	Гість
До гості́ни	...	...
Під час гості́ни	...	...
Після гості́ни	...	...

Прибра́ти осе́лю.

Одягну́тися
святко́во.

Дякува́ти за
подару́нки.

Вибира́ти
подару́нки.

Запро́шувати до
сто́лу.

Прихо́дити
вча́сно.

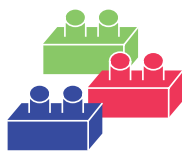
Віта́тися.

Проща́тися.

Запро́шувати
в го́сті.

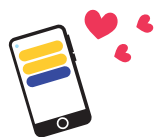
Поду́мати
про розва́ги.

Приділя́ти ува́гу
всім.

Приготува́ти
стра́ви.

Зателефонува́ти
і подякува́ти.

Ста́витися до
всіх із пова́гою.

Подба́ти про
га́рний на́стрій.

6.

ГОСТИННА СИНІЦЯ

Раз синіця по суніці
 полетіла до криніці,
 знадобілися синіці
 на гостінці ті суніці.
 Із суніцями синіця,
 повернувшись від криніці,
 не зуміла зупиніться
 й завітала у крамніцю.
 У крамніці та синіця
 ще купіла й паляніцю.
 Паляніцю і суніці
 смакували всі сестриці.
 Щебетали радо птіці,
 що такі смачні суніці —
 то гостінці роздавала
 своїм спільницям синіця!

Олексáндр Мачу́ла

7.

лисіця

орліця

куніця

левіця

тигриця

Раз _____ по _____
 _____ до _____.

Довідка: водіця, чорніця, пшениця; пострибала, полетіла, поскакала, повернулася, завітала; крамніця, поліця, сестриця.

8.

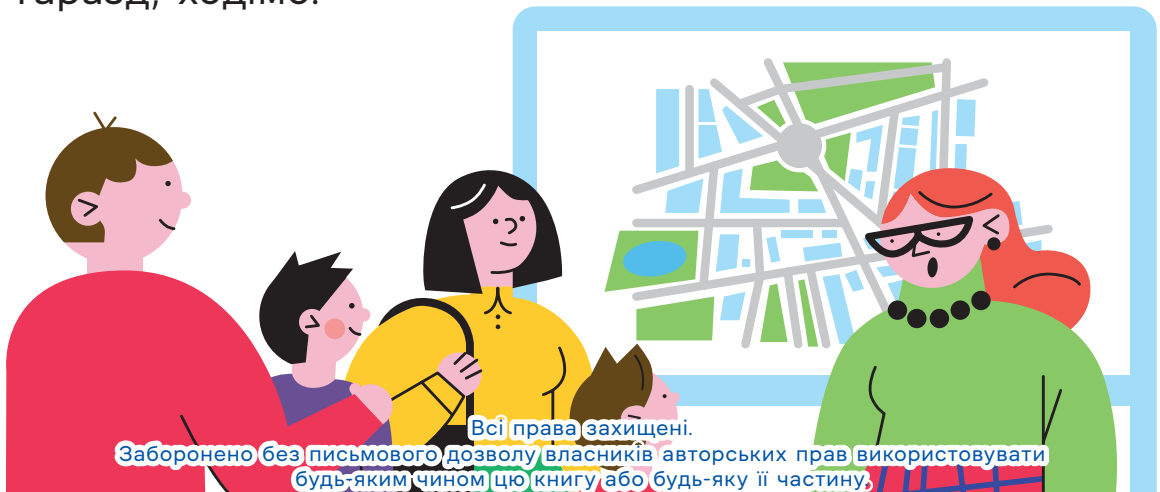
Відмінок	Слова́ — назви предметів (множина́)	
	неісто́та	істо́та
Називний	суни́ці	сини́ці
Родовий	суни́ць	сини́ць
Давальний	суни́цям	сини́цям
Знахідний	суни́ці	сини́ць
Орудний	суни́цями	сини́цями
Місцевий	суни́цях	сини́цях
Кличний	суни́ці	сини́ці

Довідка: крини́ці, паляни́ці, куні́ці, крамни́ці, лиси́ці, сестри́ці.

9.

- Привіт, раді тебе́ ба́чити! Вітаємо в на́шому місті!
  - Привіт! Тут так га́рно! Я тут упе́рше!
  - Пропону́ємо сьо́годні піти́ _____.
- (музе́й, парк розва́г, за́мок, о́зеро, пляж, я́рмарок)
- Так, чудо́ва пропози́ція! А що ми змо́жемо там побачи́ти?
  - Хо́чемо показати́ тобі́ _____.
  - Га́разд, ході́мо!

Всі права захищені.

Заборонено без письмового дозволу власників авторських прав використовувати будь-яким чином цю книгу або будь-яку її частину.

Тема 6. Наша допитливість

Цікаве навколо

- Пропоную сьогодні спекти особливий пиріг. Я маю рецепт пирога. Цей рецепт наша родина передає від матері доньці.
- А в чому його секрет?
- Цей пиріг готують з радістю і любов'ю.

- Потрібно взяти склянку борошна, трішки солі і три столові ложки цукру. До цієї суміші додати пів склянки молока і дріжджі. Залишаємо тісто в теплом місці на ніч.
- Для чого залишати тісто на ніч?

- За ніч тісто віросло. Воно легке і пухке. Це зробили дріжджі. Продовжуємо готувати пиріг. На тісто викладаємо яблука і ставимо пиріг у піч.
- А чим це так пахне?
- Пахне ваніллю. Ця ароматна приправа робить наш пиріг особливим.

- Ёню, яблука треба зверху політи глазур'ю з карамелі.
- А що таке карамель?
- Карамель — це солодощі з вареного цукру. Є різні рецепти льодяників із карамелі.
- Готувати разом дуже цікаво! Наступного разу можемо приготувати льодяники!

2.

Відмінок	Слова — назви предметів (однина)		
Називний	ра́дість□	вані́ль□	любо́в□
Родовий	ра́дості	вані́лі	любо́ві
Давальний	ра́дості	вані́лі	любо́ві
Знахідний	ра́дість□	вані́ль□	любо́в□
Орудний	ра́дістю	вані́ллю	любо́в'ю
Місцевий	у ра́дості	у вані́лі	у любо́ві
Кличний	ра́досте	вані́ле	любо́ве

Довідка: карамель, тінь, по́дорож, зу́стріч, роль, моде́ль.

3.

Гуля́ти до (ніч).
Готува́ти без (сі́ль).

Грі́тися бі́ля (піч).
Жи́ти на (північ).

4.

любо́в — любо́в'ю	ті́нь — ті́нню	ра́дість — ра́дістю
кров — ...	о́сінь — ...	му́дрість — ...
глазу́р — ...	зе́лень — ...	м'я́кість — ...

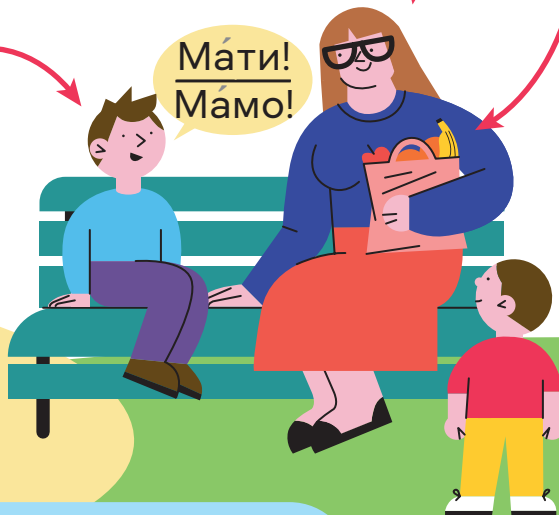
5.

У ма́тері
ма́ми є фру́кти для діте́й.

Це ма́ти
ма́ма Іва́сика, Дани́ла і Ма́рти.

Дани́ло розмовля́є з ма́тір'ю
ма́мою.

Ма́ти!
Ма́мо!

Ма́рта принесла́
парасо́лку ма́тері
ма́мі.

Іва́сик слуха́є ма́тір
ма́му.

Іва́сик підійшо́в до ма́тері
ма́ми.

6.

Кухарі

У ма́ми день наро́дження. Ми з Матві́єм готу́ємо для не́ї святко́вий десе́рт. Ми вже ба́чили по телеві́зору, як готу́є справжній ше́ф-ку́хар. Сьо́годні я — ше́ф. А Матві́й — це Матві́й, мій бра́т.

— Матвію! — клічу з **пова́жним** ви́разом облі́ччя, на́че під но́сом у ме́не віросли ву́са.

— Так, ше́фе? — гото́вий допомага́ти Матві́й.

серйозним

— Тягни домашній сир і вершки з холодильника!

Я кїдаю сир у мїску. Обережно, щоб висипати не більше як половїну. А Матвій наливає вершки.

— Стоп! Забагато. — Нічого, — кажу я, роблячи мїшанку лїжкою. — Додамо начинку.

У начинку йде все підряд. Ягоди й горїхи, родзїнки й шоколадні краплї. Е ні, шоколадні краплї ми самї зїмо! Тепер додамо трохи приправ для смаку. Цукор звичайний, який кїдають у чай. Цукор ванїльний. Духмяний, як свїчка на маминїй тїмбї біля лїжка. Корїця. Її, мабуть, добувають із бабусиних яблучних пирогїв. Матвій тим часом підкидає дрібку солї. І перцю.

Ой-ой! Я мїшаю десерт лїжкою: хлюп-хлюп! Аж поки рука не втомлюється. Матвій мїшає десерт лїжкою: хляп-хляп! Аж поки в мїсцї не лишилося рївно на одну порцїю — мамину. Час дїставати з полицї красїву чашку на нїжцї. Вона називається креманка. Ранїше в нас було таких аж чотїри. Але після Нового року лишилася одна. У креманцї десерт виглядає чудово. От тїльки прикрасимо його полуницею, і можна нести мамї.

— Мамо! — гукаю з кїхнї. — Заплющ очї й не підглядаї. Ми з Матвієм маємо для тебе сюрприз.

— Десерт із полуницею, — вибївкує Матвій.

Але я не серджуся, бо мама вже все побачила і сплеснула рукама від несподїванки.

— Якї ви в мене вправнї кїхарї! — радїє мама.

— З днем народження! — кажу.

— Скуштуї, — дає мамї лїжку Матвій.

— М-м-м-м, — робить мама великї очї після першої лїжки. — Такїй... незвичайний смак... А що ви тудї поклали?

не дивїсь

розповїдає секрет

— Секрёт, — відка́зую я і підмóргу ю бра́тові.
 — Їж іще́, — наполяга́є Матві́й.
 — Та ні, — відста́вляє десéрт-ма́ма. — Тре́ба та́тові лиші́ти. Він обов'язко́во ма́є це скуштува́ти! А я по́ки хо́чу обійня́ти свої́х ку́харів.

відповідаю
вимагає

— На та́тів де́нь наро́дження я бу́ду ше́фом, — шепóче Матві́й, по́ки ми втрьох обійма́ємося.

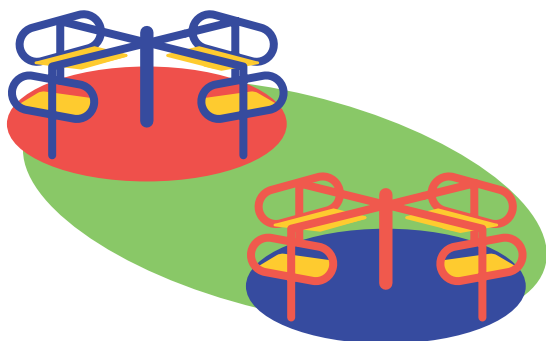
Але́ мене́ бі́льше хвилю́є, хто прибира́тиме сьо́годні на ку́хні?

Олекса́ндра Орло́ва

7.

Відмінок	Слова́ — на́зви предме́тів (множи́на)		
Називний	по́дорожі	пе́чі	матері́
Родовий	по́дороже́й	пече́й	матері́в
Давальний	по́дорожа́м	печа́м	матеря́м
Знахідний	по́дорожі	пе́чі	матері́в
Орудний	по́дорожа́ми	печа́ми	матеря́ми
Місцевий	у по́дорожа́х	у печа́х	на матеря́х
Клічний	по́дорожі	пе́чі	матері́

До́відка: тіні, карусе́лі, зу́стрічі, ро́лі, ро́зповіді, меда́лі.

8. ЧИ ЗНАЄШ ТИ ...

Українська кухня неможлива без каші. Тут є гречана каша з грибами. Є і куліш із пшоном зі шматочками сала. Смачним є банош із кукурудзи з брінзою. А яка смачна рисова каша з гарбузом і сиром! Такі каші називають солоними.

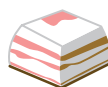
Але є і солодкі каші. Це і вівсяна каша з яблуками та родзинками або рисова каша з молоком. І гарбузова каша буває солодкою. Береш пшоню, молоко, гарбуз, мед, вершкове масло — смачна каша готова.

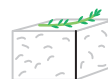
гречана крупа

пшоню

сало

брінза

рис

вівсянка

вершкове масло

9. — Сьогодні я хочу приготувати кашу!
- Це солодка чи солонка каша?
- Я хочу приготувати _____ кашу.
- Що ти хочеш додати в кашу?
- Я хочу додати _____ і _____.
- Це дуже смачна каша!

Довідка: солодка, солонка; яблуко, груша, помідор, кріп, ківі, мандарин, апельсин, сир, горішки, родзинки, мед, варення, горошок, малина, морква, кукурудза, кориця, ваніль, перець.

швидко

голосно

емоційно

повільно

тихо

неемоційно

Щоденні відкриття

- Бабу́сю! Для чо́го тобі ці я́щики на підвіко́нні?
- Іва́сику, це не я́щики. Це го́рщики. Я посі́яла у цих го́рщиках насі́ння різ-них о́вочів і кві́тів. Ось у цьо́му го́рщику вже є пе́рші па́ростки. Це пе́рець. А тут помідо́ри, баклажа́ни і пету́нії.

- Ми мо́жемо посі́яти огі́рки або капу́сту. Та́кож я ма́ю насі́ння чо́рнобрівці́в. Ще по́трібно купі́ти насі́ння ре́дїски.
- Чо́му ти не посі́яла насі́ння огі́рків ра́ніше? Воно́ мо́гло вже проро́сті.
- Рослі́ни тре́ба сі́яти у різ-ний час. Пе́рець ра́ніше, а огі́рки — пі́зніше.

- А чо́му ці го́рщики сто́ять са́ме на під-віко́нні? Їх же мо́жна поста́вити на сті́л або на підло́гу.
- Підвіко́ння — це най-кра́ще місце для ви́рощування рослі́н. Тут ба́гато со́нячного про-мі́ння. Без по́трібної кі́лькості сві́тла рос-лі́на пога́но росте́.

- Бабу́сю, сі́яти о́вочі — таке́ ціка́ве за́няття!
- Рослі́ни — це моє́ захо́плення. Воно́ дає ра́дість. Але́ для цьо́го за́няття по́трібні зна́ння. Рослі́ни по́требую́ть рете́льного до́гляду.
- Для ме́не це відкрит-тя! Я теж ма́ю бажа́ння ви́рощувати рослі́ни.

2.

Відмінок	Слова — назви предметів	
	однина	множина
Називний	підвіконня	підвіконня
Родовий	підвіконня	підвіконь
Давальний	підвіконню	підвіконням
Знахідний	підвіконня	підвіконня
Орудний	підвіконням	підвіконнями
Місцевий	на підвіконні	на підвіконнях
Кличний	підвіконня	підвіконня

Довідка: заняття, захоплення, завдання, бажання.

3.

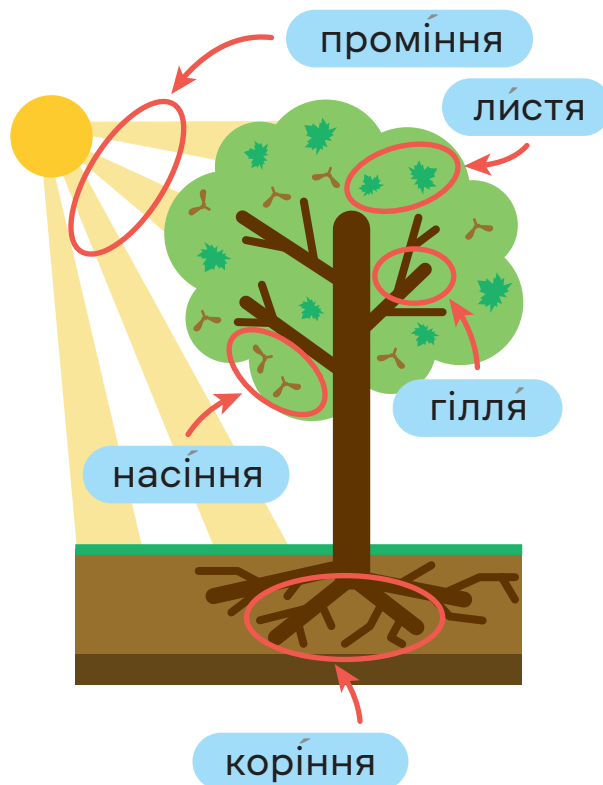
Мала насінина і малі насінини, але мале насіння.

Тонка гілка і тонкі гілкі, але тонке гілля.

Зелений листок і зелені листки, але зелене лістя.

Довгий корінь і довгі корені, але довге коріння.

Сонячний промінь і сонячні промені, але сонячне проміння.

4.

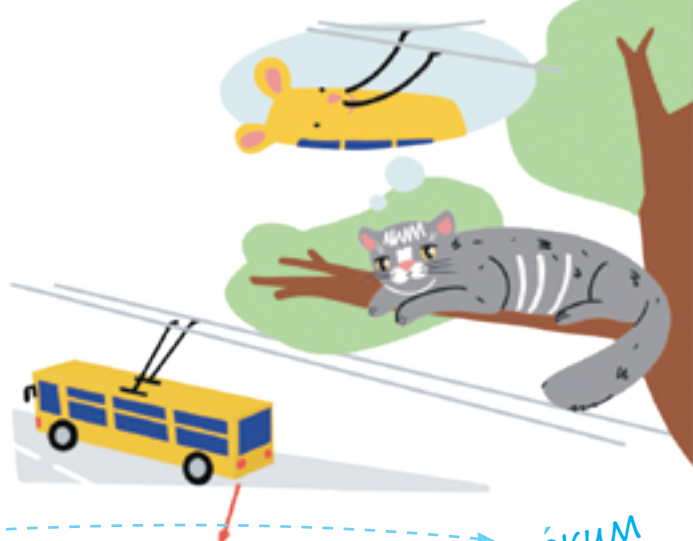
ВАСИЛЬ ТИМОФІЙОВИЧ МАНДРУЄ

Василь Тимофійович любив дивитися на вулицю. Він стрибав на підвіконня, потім на балкон, звідти по гілці переходив на дерево — високе, з розлогім віттям — влаштовувався на своєму улюбленому місці і дивився вниз. Особливо його цікавили тролейбуси — такі дивні створіння з вусами, що росли догори. Тролейбуси були різних кольорів — червоні, зелені, жовті, сині — і зупинялись якраз напроти будинку. Коли тролейбус від'їжджав, на зупинці нікого не залишалося. Люди зникали. Василь Тимофійович знав: якщо довго сидіти, можна побачити, що тролейбуси повертаються. Він їх упізнавав. Спочатку з'являвся червоний, за ним зелений, жовтий і, нарешті, синій.

Він бачив спочатку вуса, потім весь тролейбус, проводжав його очима, коли той, рушивши з місця, набирав швидкості і невдовзі повертав за ріг. Але куди прямують, звідки з'являються ці дивні створіння і куди зникають люди із зупинки, Василь Тимофійович не знав, і це його непокоїло. Одного разу кіт спустився з дерева, перейшов через вулицю і попрямував до зупинки. Дорогою він думав, що вуса у всіх його знайомих котів і навіть у деяких чоловіків, яких він бачив у дворі, ростуть у різні боки. Це нормально і навіть красиво. Цієї миті підійшов червоний тролейбус. Василь Тимофійович піднявся сідцями в салон і сів на вільне місце біля вікна.

Тролейбус то зменшував швидкість, то спинявся, забрав на зупинці людей, але поважного кота, який спокійно сидів на м'якому кріслі і дивився у вікно, ніхто не турбував.

А Василь Тимофійович з цікавістю роздивлявся навкруги.

Йому дуже подобалось отак їхати. Спочатку він бачив високі будівлі. Потім будиночки стали менші — деякі майже ховались за високими парканами, і було видно тільки дахи.

Нарешті тролейбус зупинився — мабуть, від втоми. Всі люди вийшли — навіть водій зі своєї кабіни. Але Василь Тимофійович залишився на місці. Кіт знав, що тролейбус повернеться назад, і чекав, коли той знову поїде. Так воно і сталося.

У салон почали заходити люди, в кабіну піднявся водій, і, рушивши з місця, тролейбус поїхав тим же шляхом у зворотному напрямі.

І ось Василь Тимофійович побачив знайомі місця — їхній будинок, високе дерево у дворі, що простягло свої гілки до самого балкона.

На зупинці він хотів чємно подякувати водієві за прекрасну подорож, підійшов до кабіни і раптом, несподівано для себе самого, сказав: «МНЯВ-МНЯВ-МНЯВ-МНЯВ-МНЯВ!» І не просто сказав, а наче проспівав. Музикант, який їхав у цьому автобусі, почув: «ДО-МІ-СОЛЬ-МІ-ДО», але вирішив, що йому вчувається казна-що. А це були саме ті ноти, тому що Василь Тимофійович — не такий собі пересічний кіт, а дуже розумний і музично обдарований.

Він зайшов у двір, по стовбуру каштана відряпався аж до четвертого поверху, переліз на балкон, стрибнув з підвіконня в кімнату і влаштувався на своєму килимку під роялем. Пётрик готував музичний урок і грав п'єсу, яка найбільше подобалася котіві.

Але цього разу Василь Тимофійович не допомагав — не підспівував. Він згадував свою подорож і думав: як все-таки приємно мандрувати!

звичайний

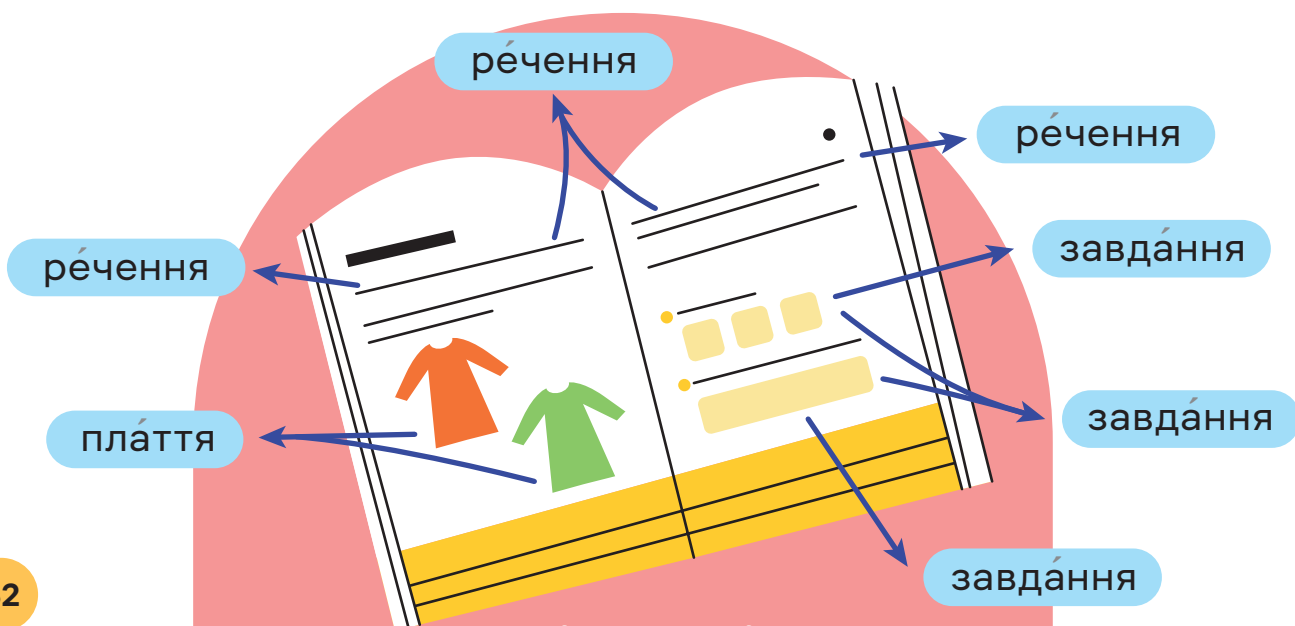
талановитий

Ніна Найдич

5.

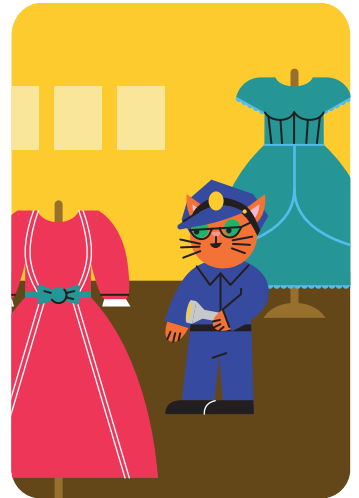
Відмінок	Слова — назви предметів (множина)		
Називний	плáття	рéчення	завдáння
Родовий	плáттiв	...	...
Давáльний	...	рéченням	...
Знахідний	...	...	завдáння
Орудний	плáттями	...	...
Місцевий	....	у рéченнях	...
Клічний	....	....	завдáння

6. ПУХНАСТИЙ ОХОРОННИК

В одному (місто) жив собі звичайний кіт.
Якось він заліз по стовбуру (дерево) на балкон музею одягу. Далі широкими кам'яними (підвіконня) вірушив прямо до музейних (приміщення).

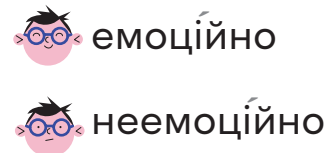
Так він і оселівся в музеї. Тепер кіт виконує багато важливих (завдання). Він безшумно ходить між старовинними (плаття) і відлякує шкідливих (створіння).

7.

- Бабу́сю, що ми з́араз сі́ємо?
- З́араз ми сі́ємо огірки.
Бері ось це бі́ле і мале́ насі́ння.
- Воно́ такé до́вге і гладéньке!
- Бабу́сю, що ми з́араз сі́ємо?
- З́араз ми сі́ємо _____ .
Бері ось це _____ і _____ насі́ння.
- Воно́ такé _____ і _____ !

На́зва росли́ни	Насі́ння
га́рбу́з 	бі́ле, вели́ке, до́вге, гладéньке
мо́ркава 	кори́чневе, малé, крúгле, шереха́ве
со́няшник 	чо́рне, малé, тонké, гладéньке

Нові знання

- Сьогодні ми їдемо на ферму. Там є багато тварин і їхніх малят. Недавно вилупилися пташенята і народилося ягня.
- Я знаю! Ягня — це маля овечки. А дитинча корови — це теля.
- Чудово! Ми можемо намалювати цих малят!

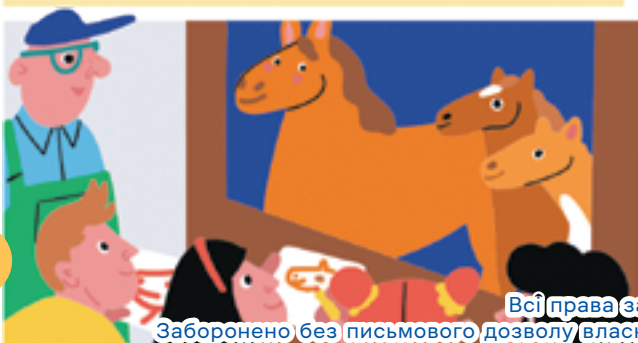
- Ми у пташнику. Ось гусенята. Малюйте, але не беріть гусенят у руки. Гуска оберігає кожне гусеня і може вас дзьобнути.
- А це що за пташеня? Це ж не маля гуски?
- Це індича, маля індички. Треба віднести його до мами. Там ви можете намалювати і маму, і пташеня.

- Тут у хліву живе свиня з малими поросятами.
- Тут низько висять великі лампи. Для чого вони?
- Поросята не мають хутра чи пір'я. Тому вони мерзнуть. А лампи допомагають зігрівати цих малят.

- Ми у стайні. Біля кобили — лошата. Лоша з плямою на лобі — це Зірка. А лоша з плямою на шії — Веселка.
- Вони такі схожі! Треба підписати на малюнках їхні імена.
- Звісно, але тварини мають не імена, а клічки.

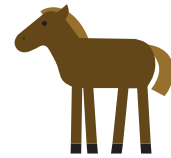
2.

немовля

теля

лоша

Відмінок	Слова — назви предметів (однина)		
Називний	курча́	гусе́ня	іме́ня
Родовий	курча́ти	гусе́няти	іме́ні
Давальний	курча́ті	гусе́няті	іме́ні
Знахідний	курча́	гусе́ня	іме́ня
Орудний	курча́м	гусе́ням	іме́нем
Місцевий	на курча́ті	на гусе́няті	у іме́ні
Клічний	курча́	гусе́ня	іме́ня

ягня́

порося́

козеня́

пташеня́

плем'я́

3.

СКОРОМОВКА

Тигр ричить,
Ричить тигриця —
Пролетіла низько
Птиця:
Фур-р-р...
І смугасті
Тигренята
Шкірять гострі
Зубенята:
Гир-р-р!

Варвара Гринько

Ри-и!

Гир-р!

Всі права захищені.

Заборонено без письмового дозволу власників авторських прав використовувати будь-яким чином цю книгу або будь-яку її частину.

4.

ВОРОНА В РЮКЗАКУ

Увечері в бібліотеці тихо.

Тільки з полиці в дальньому кутку лунає стурбоване:

— Кар-р-р!

Ворони Казкарка та Книжкар в'ють гніздо між книжок.

— Тут безпечно? — роззирається Казкарка.

— Це спокійне місце, — киває Книжкар.

За кілька днів у гнізді з'являються чотири яєчка в цяточку.

— Які гарні! — радіють Книжкар із Казкаркою.

— Тільки б ніхто їх не потурбував!

Казкарка та Книжкар читають уголос щодня. Їх і справді ніхто не турбує — відвідувачі не заходять у найдальший куток. Час від часу бібліотекарі витирають пилюку на полицях. Але ворони вдають, ніби їх тут немає.

— Сьогодні САМЕ ТОЙ день, — Казкарка прокидається стривожена.

— Цок-цок! Тук-тук! — щось стукотить у шкаралупі.

Двері бібліотеки гупають, і до зали влітають діти!

— Конкурс!!! — у бібліотеці метушня.

Казкарка прислухається: як там малі? Сміх і галас — нічого не чути. І так цілий день.

— Усе ж недобре місце ми вибрали для гнізда! — насилу засинають ворони увечері.

Удосвіта Казкарка відчуває, що хтось вовтузиться в гнізді. Троє вороненят!

Батькі пригортають малят і вигадують їм імена.

Перший — Чубчик, бо має пір'їну, мов пасмо.

Друга — Білосніжка, бо має на голові ледь помітну білу корону. Третя — Мавка, красуня.

І лише четверте яйце досі лежить ціле. Чубчик, Білосніжка й Мавка не зводять із нього очей.

— Братик чи сестричка?

Казкарка та Книжкар хвилюються.

будують

*раптово
забігають*

біганина

шум

нарешті

дуже рано

крутиться

— Цок-цок-цок! ТУК-ТУК-ТУК! Цок-цок-цок! ТРИСЬ!

От і четверте! Сидить і дзьоба зі шкаралупки не висовує.

— Назвемо його Круть-Верть!

Вороненята вбираються в пір'я та слухають книжки, які читають їм мама з татом. Невдівзі малі й самі добре читають. І мають неабиякий смак.

— Мавко, глянь, яку книжку взяли дівчата. Вона нудна, — кривиться Чубчик.

— Треба їм допомогти, — каркає Білосніжка.

Бум! — і скидає дівчаткам до ніг «Казку про Старого Лева». Дівчатка беруть знахідку додому.

Вороненята непомітно допомагають дітям вибирати найкращі книжки. А відвідувачів у бібліотеці все більшає.

Якось один хлопчик довго не може вибрати книжку. Круть-Верть вирішує підкласти йому «Мій маленький Київ». І пірнає з книжкою в рюкзак.

Аж тут — з-з-з! — хлопчик застібає блискавку й виходить надвір.

— Наш Круть-Верть! — Казкарка та Книжкар кидуються слідом у вікно. Вороненята — за ними.

Шукають цілий день, але марно.

— Кар-кар... — журяться батьки. — Навіщо ми звели гніздо в такому небезпечному місці?!

Чубчик, Білосніжка й Мавка затихли. Їх тепер не цікавлять книжки.

Але наступного дня...

— А ще такі книжки є? Бо ця — крутецька! — лунає в бібліотеці. — Ще й із вороненям! — це той хлопчик із рюкзаком.

— Ти жартуєш! — не вірить бібліотекарка. — Ану покажи!

Хлопчик розстібає рюкзак, і звідти випурхує...

— Круть-Верть! Круть-Верть! —
кидається до нього вороняча родина.

— Повірити важко! — бібліотекарі
й діти в захваті. — Це просто книж-
кова пригода! У нашій бібліотеці
живуть крилаті читачі!

Діти вміщуються на підлозі разом із Крутьем-Вертем,
Чубчиком, Білосніжкою та Мавкою.

Вони гортають книжки з малюнками. А хлопчик розпо-
відає, як вороненя читало йому перед сном.

Казкарка та Книжкар сидять на комп'ютері
й **позирають** на дітей.

поглядають

— Яке ж чудове місце ми обрали для гнізда!

— Кар-р-р!

Валентина Вздільська, Оксана Луцківська

5.

Однина		Множина	
ягня 		ягнята 	
кошеня 		... 	
...		лошата 	
теля 		... 	
...		поросята 	

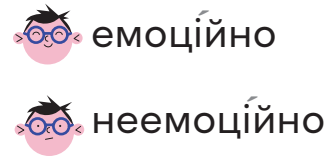
6.

Відмінок	Слова — назви предметів (множинá)		
Називний	<u>вороненя́та</u>	<u>маля́та</u>	<u>іме́на́</u>
Родовий	<u>вороненя́т</u> □	<u>маля́т</u> □	<u>іме́н</u> □
Давальний	<u>вороненя́там</u>	<u>маля́там</u>	<u>іме́на́м</u>
Знахідний	<u>вороненя́т</u> □	<u>маля́т</u> □	<u>іме́на́</u>
Орудний	<u>вороненя́тами</u>	<u>маля́тами</u>	<u>іме́на́ми</u>
Місцевий	на <u>вороненя́тах</u>	на <u>маля́тах</u>	у <u>іме́на́х</u>
Клічний	<u>вороненя́та</u>	<u>маля́та</u>	<u>іме́на́</u>

Довідка: кошеня́та, ягня́та, лисеня́та, хлоп'я́та, лосеня́та, їжаченя́та, племенá.

7.

На фєрмі народилося _____. Це дитинча _____ і _____.
Я малюю _____. Воно́ має клічку _____.

Шкільні успіхи

1.

- Даниле, чого ти навчився сьогодні у школі?
- Я навчився робити веселку. Дивися! У прозорі склянку кладемо мале дзеркало і наливаємо воду. Світимо ліхтарем на дзеркало. До склянки підносимо білий папір. На папері можемо бачити яскраву веселку.

- Захаре, як справи?
- Привіт, Марто! Я склав цікаве оповідання. Але не впевнений у написанні слів з апострофом.
- Я добре вмію писати такі слова. Я можу перевірити твоє оповідання.

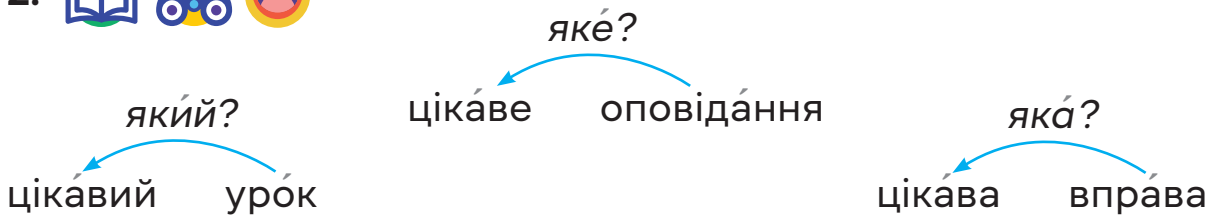

- Назаре, куди ти йдеш?
- Іду на спортивний майданчик. Кожен вівторок там тренується наша футбольна команда. Футбол робить мене сильним, швидким і витривалим хлопцем.
- Я теж хочу грати у футбол. Чи можна піти з тобою на наступне тренування?

- Сьогодні ми мали дуже цікавий урок мистецтва.
- Чому тобі сподобався цей урок?
- Сьогодні ми змішували фарби і створювали нові кольори. Потім ми малювали дивовижні квіти з пелюстками різних відтінків.

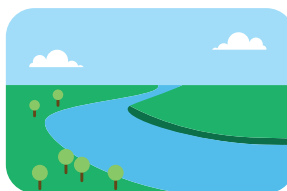

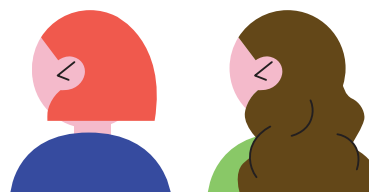
білий яскра́ва футбо́льна наступне спорти́вний прозо́ра мале́	який? яка́? яке́?	майдáнчик весел́ка скля́нка папі́р дзе́ркало кома́нда тренува́ння
---	-------------------------	---

Мені́ подобається _____ по́їзд.
 Мені́ подобається _____ не́бо.
 Мені́ подобається _____ рі́чка
 Дові́дка: швидкі́й, глибо́кий, блакі́тний.

Це _____ м'яч, а це _____ м'яч.
 Це _____ кни́га, а це _____ кни́га.
 Це _____ волос́ся, а це _____ волос́ся.

5.

Відмінок	Сполучення слів		
Називний	ціка́вий уро́к	ціка́ва впра́ва	ціка́ве оповіда́ння
Родовий	ціка́вого уро́ку	ціка́вої впра́ви	ціка́вого оповіда́ння
Давальний	ціка́вому уро́ку	ціка́вій впра́ві	ціка́вому оповіда́нню
Знахідний	ціка́вий уро́к	ціка́ву впра́ву	ціка́ве оповіда́ння
Орудний	ціка́вим уро́ком	ціка́вою впра́вою	ціка́вим оповіда́нням
Місцевий	на ціка́вому уро́ці	у ціка́вій впра́ві	у ціка́вому оповіда́нні
Кличний	ціка́вий уро́ку	ціка́ва впра́во	ціка́ве оповіда́ння

Довідка: футбо́льна кома́нда, спорти́вний майда́нчик, наста́пне тренува́ння.

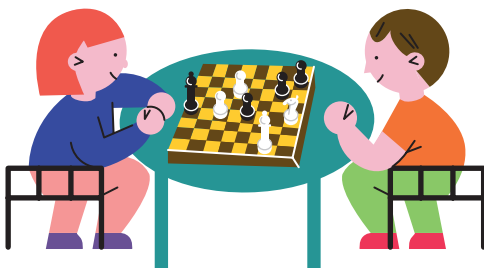
ПИШАЄМОСЯ ЎСПІХАМИ

Моя школа має (особливий) традицію!
У день завершення (спортивний) змагання печуть (великий) пиріг для всіх.

Мій клас має (власний) традицію!
Кожного року для (різдвяний) ярмарку ми виготовляємо (яскравий) гірлянду.

Ми з друзями маємо (цікавий) традицію!
Щодня ми граємо в шахи на (великий) перерві.

Моя родина має (спортивний) традицію.
Щовесні ми беремо участь у (міській) марафоні.

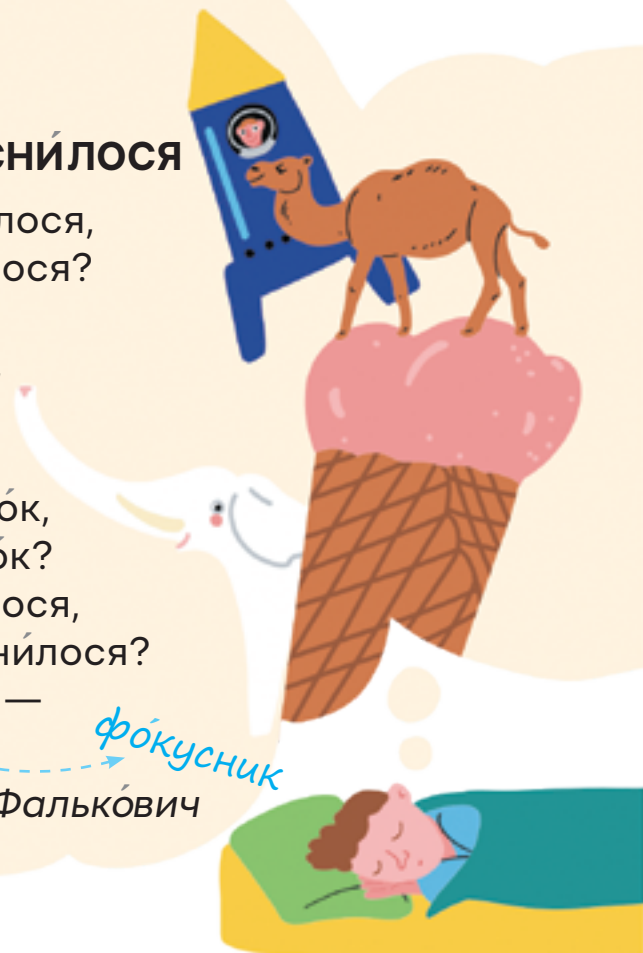
7.

ВСЕ, ЩО ЗВ'ЕЧОРА НАСНИЛОСЯ

Все, що зв'єчора наснілося,
 Як воно в мені вмістилося?
 Олімпійський стадіон,
 І верблюд, і білий слон,
 Корабель космічний,
 Пломбір полунічний,
 На ставку тонкий льодок,
 Навіть школа й дитсадок?
 Як воно в мені вмістилося,
 Все, що аж до ранку снілося?
 Може, я з недавніх пір —
 Чарівник або факір? —

Григорій Фалькович

фокусник

8.

Олімпійський стадіон,
 І верблюд, і білий слон,
 Корабель космічний,
 Пломбір полунічний,
 На ставку тонкий льодок,
 Навіть школа й дитсадок?

Григорій Фалькович

олімпійський стадіон

який?
 ... слон

який?
 ... корабель

який?
 ... пломбір

який?
 ... льодок

Назву ознаки предмета вживаємо перед назвою предмета. Іноді поети можуть порушувати це правило у своїх віршах.

9.

У на́шому класі є 1 тради́ція.

Кожного ро́ку ми влашту́ємо 2.

У́чні та учени́ці на́шого класу готу́ють 3 і 3 для 2.

У фіна́лі ко́жен і ко́жна з нас отримує 4.

Після 2 ми за́вжди 5.

Довідка:

- 1** цікавий, чудовий, незвичний, дивовижний;
- 2** фестиваль, конкурс, свято, ярмарок, змагання, виставка;
- 3** малюнок, поробка, фотографія, пісня, танець, костюм;
- 4** медаль, диплом, кубок, подарунок;
- 5** радісний, веселий, щасливий, задоволений.

медаль

диплом

кубок

подарунок

швидко

повільно

голосно

тихо

емоційно

неемоційно

Тема 7. Наше мереживо

Віртуальний світ

1.

- Привіт! На вчорашній виставці вітражів у художній школі я багато фотографував. Одну з фотографій я хочу роздрукувати! Як це зробити?
- Тобі може допомогти Назар.

- Як гарно! Це фото — справжня картина! Як красиве вечірнє море!
- Мені також сподобалася ця фотографія. Ми можемо замовити для неї красиву рамку.
- Добре, ми можемо замовити рамку на сайті.

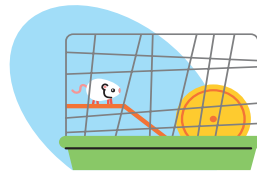
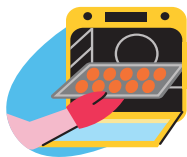
- Назаре, допоможи мені, будь ласка, роздрукувати фотографію з телефону. Що для цього потрібно?
- Тобі потрібно переслати файл на мою електронну пошту. А потім ми можемо роздрукувати його на домашньому принтері.

- Марто, які ще вітражі були на вашій виставці?
- Мамо, я можу показати тобі вітражі моїх друзів. Для цього треба зайти на освітній сайт художньої школи.
- Чудово! Я хочу подивитися ці роботи!

2.

Дома́шній _____ домашня _____ домашнє _____

3.

Який?

дома́шній принтер
осві́тн_ сайт
доро́жн_ знак

Яка́?

худо́жня шко́ла
спра́вжн_ карти́на
ра́нн_ весна́

Яке́?

вечі́рнє мо́ре
си́н_ о́зеро
осі́нн_ не́бо

4.

Відмінок	Сполучення слів		
Називний	дома́шній принтер_	худо́жня шко́ла	вечі́рнє мо́ре
Родовий	дома́шнього принтера_	худо́жньої шко́ли	вечі́рного мо́ря
Давальний	дома́шньому принтеру_	худо́жній шко́лі	вечі́рньому мо́рю
Знахідний	дома́шній принтер_	худо́жню шко́лу	вечі́рнє мо́ре
Орудний	дома́шнім принтером_	худо́жньою шко́лою	вечі́рнім мо́рем
Місцевий	на дома́шньому принтері_	у худо́жній шко́лі	у вечі́рньому мо́рі
Кличний	дома́шній принтере_	худо́жня шко́ло	вечі́рнє мо́ре

Довідка: справжня картина, освітній сайт, сіне небо.

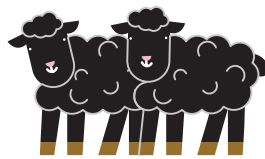
5.

Назви́ предмёт.	Кни́га.	...
Назви́ дві озна́ки цьо́го предмёта.	Потри́бна, ціка́ва.	...
Назви́ три дії цьо́го предмёта.	Допомага́є, навча́є, розважа́є.	...
Складі́ речення з чотирьох слів. Що ти хочеш або любиш робіти з цим предмётом?	Я люблю́ чита́ти кни́ги.	...
Назви́ одну́ озна́ку дії з цим предмётом.	Чита́ти корисно́.	...

6.

Біла воро́на

Чорна вівця́

7.

ЧИ МОЖНА ПОКЛАСТИ ДО КИШЕНІ СТО КНИГ?

Ти, напевно, знаєш про існування електронної книги. Вона складається з тексту і зображення. Її можна читати на комп'ютері, смартфоні, планшеті. Також є спеціальний пристрій для читання електронних книг. Екран цього пристрою схожий на звичайну друковану сторінку.

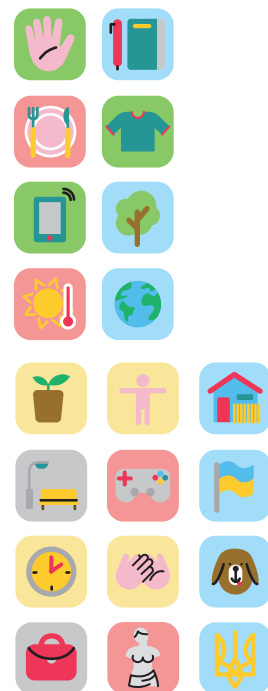
Ти читаєш книгу на пристрої, і твої очі не втомлюються. На такому пристрої можна зберігати багато книг. Тому ти можеш носити в кишені цілу бібліотеку. Ти можеш вибирати спосіб читання. Можеш читати паперову книгу або електронну книгу. Ці способи читання різні, але цікаві. Вибирай гарну книгу і читай із задоволенням!

ВИВЧАЄМО УКРАЇНСЬКУ МОВУ ЗА ДОПОМОГОЮ МОБІЛЬНОГО ЗАСТОСУНКУ

Українську мову можна вивчати у школі за допомогою підручників. А ще можна вивчати самостійно. Для цього тобі потрібен електронний пристрій. Це може бути комп'ютер, планшет, смартфон. Можеш попросити батьків, сестру, брата або вчителя допомогти тобі знайти мобільний застосунок для вивчення української мови. Один із таких застосунків — це «Йой». Разом із персонажами Лоло і Лулу навчання мови стає цікавою грою. Застосунок пропонує теми: «Це я», «У школі», «Родина», «Моє тіло», «Удома», «Їжа», «Одяг», «На вулиці», «Розваги», «Я живу в Україні», «Інтернет та гаджети», «Моя родина», «Режим дня», «Ми — друзі», «Тварини», «Погода», «Довкілля», «Професії», «Мистецтво», «Україна». Користування застосунком — безкоштовне. Потрібно лише ввести дані про твій населений пункт і клас.

місто або село

Чи погоджуєшся ти?	Так	Ні
Електронні книги можна читати тільки на смартфоні.		
У кишені можна носити сто паперових книг.		
Вивчати мову можна за допомогою мобільних застосунків.		
Застосунок «Йой» допомагає вивчати українську мову.		
Навчатися в застосунку «Йой» допомагають Тото і Туту.		

9.

ПРО КОМП'ЮТЕРНІ ІГРИ

Раніше діти любили грати в (настільний) та (рухливий) ігри. (Настільний) ігри роблять дітей більш уважними. (Рухливий) ігри допомагають дітям ставати сильними.

Зараз діти багато часу проводять за монітором і грають у (комп'ютерний) ігри. Яка є користь від (комп'ютерний) гри?

(Комп'ютерний) ігри покращують навички читання. Також (комп'ютерний) ігри покращують увагу. Існують (комп'ютерний) ігри для розвитку пам'яті. А використання джойстика, (комп'ютерний) миші та клавіатури допомагають краще володіти рукою. Є велика кількість (комп'ютерний) ігор для вивчення алфавіту і цифр, (новий) слів, а також (іноземний) мов. У (комп'ютерний) іграх діти вчаться діяти самостійно і відповідально.

А чи може (улюблений) (комп'ютерний) гра бути шкідливою? На жаль, так. (Комп'ютерний) ігри можуть бути і небезпечними для дітей. Занурення в гру може призвести до забування про свої (домашній) обов'язки. Довга гра без перерв може викликати погіршення апетиту, головний біль, роздратованість.

Які можна зробити висновки? (Комп'ютерний) гра може бути (відмінний) помічником у навчанні та розвагах. Але варто пам'ятати про час. І ще важливо поєднувати (комп'ютерний) ігри з (настільний) та (рухливий) іграми.

10.

Як тебе звати? Мене звати _____.

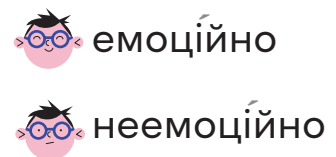
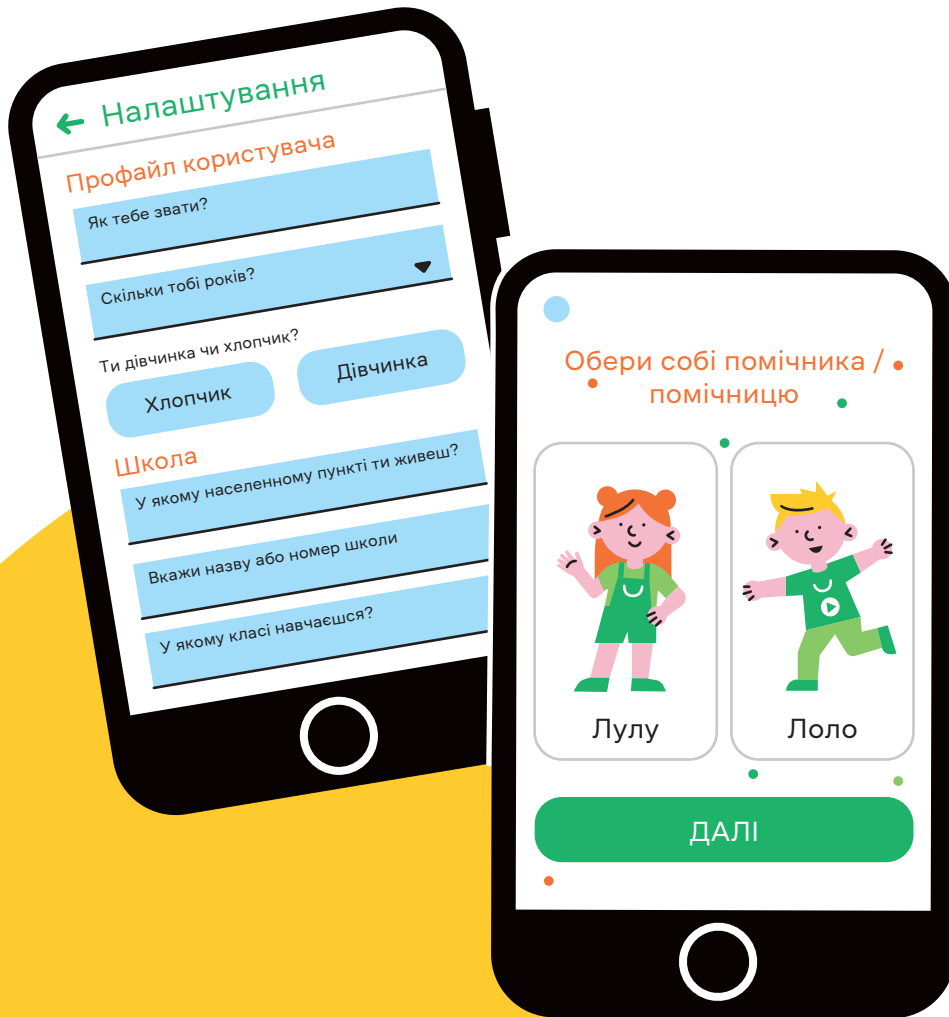
Скільки тобі років? Мені _____ років.

Ти дівчинка чи хлопчик? Я _____.

У якому населеному пункті ти живеш? Я живу у _____.

Вкажи назву або номер школи. Я навчаюся у _____ школі.

У якому класі навчаєшся? Я навчаюся у _____ класі.

Досліджуємо інформацію

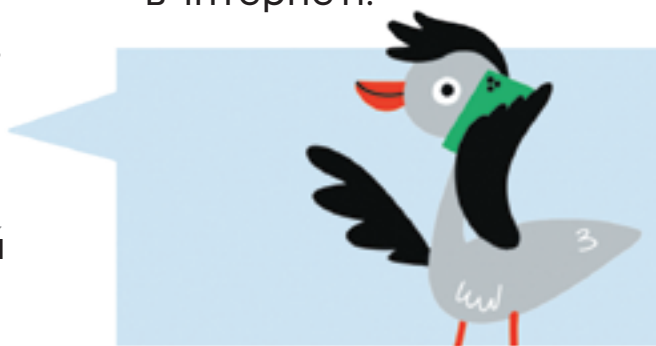
— Невже це правда? У книзі написані дивні відомості! Їжаки збирають запаси осінніх яблук і лісових грибів на зиму. Друзі, що ви про це скажете?

— Може, варто запитати про це у знайомих їжаків? Я можу зателефонувати давнім друзям. Це велика родина жвавих їжаків. Що вони їдять довгими зимовими вечорами?

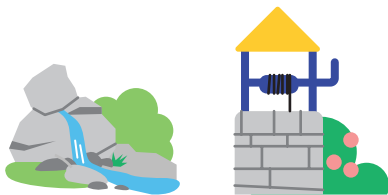

— Художники часто малюють їжаків з яблуками та грибами на голках. Але ці відомості можуть бути неправдивими. Цю інформацію треба перевірити. Я можу пошукати наукові статті про їжаків в інтернеті.

— Так, інформацію треба перевіряти. Зараз так багато джерел інформації. Є друківані книжки, газети і журнали. Є електронні джерела в інтернеті. А є особисті джерела, тобто наші приятелі. Треба шукати надійні та сучасні джерела інформації.

2.

Джерелó воді́ —
джерéла воді́

Джерелó світла́ —
джерéла світла́

Джерелó інформáції —
джерéла інформáції

ДЖЕРÉЛА ІНФОРМА́ЦІЇ

Друкóвані
джерéла

Електрoнні
джерéла

Особісті
джерéла

3.

Якій?	жвáвий	їжáк	осі́нній	гриб
Яка́?	жвáва	куні́ця	осі́ння	гру́ша
Яке́?	жвáве	кошеня́	осі́ннє	я́блуко
Які́?	жвáві	їжакі́	осі́нні	грибі́
		куні́ці		гру́ші
		кошеня́та		я́блука

4.

Відмінок	Сполучення слів	
Називний	до́вгі́ вечорі́	да́вні́ друзі́
Родовий	до́вгих́ вечорі́в	да́вніх́ друзі́в
Давальний	до́вгим́ вечора́м	да́внім́ друзя́м
Знахідний	до́вгі́ вечорі́	да́вніх́ друзі́в
Орудний	до́вгими́ вечора́ми	да́вніми́ друзя́ми
Місцевий	у до́вгих́ вечера́х	на да́вніх́ друзя́х
Кличний	до́вгі́ вечорі́	да́вні́ друзі́

Довідка: дивні відомості, надійні джерела, веселі тритони, казкові персонажі, дитячі книжки, сучасні комп'ютери, освітні сайти, пізнавальні журнали, мобільні застосунки, комп'ютерні ігри, хатні тварини.

5.

Судження: білі ведмеді живуть у холодних краях. Холодно і на Північному полюсі, і на Південному полюсі. Тому білі ведмеді живуть і в Арктиці, і в Антарктиді.

Факт: білі ведмеді живуть на Півночі, тобто в Арктиці.

ЯК ОСТАП ВЛАСНІ СУДЖЕННЯ ПЕРЕВІРЯВ

У (маленький) хлопчика на ім'я Остап була (великий) мрія — стати (відомий) вченим. Щоб її здійснити, він зрозумів: потрібно вміти знаходити (правдивий) інформацію.

Остап читав книжки, шукав відомості в інтернеті та спілкувався зі знавцями.

Одного разу Остап шукав інформацію про (білий) ведмедів. Він прочитав, що (білий) ведмеді живуть у (холодний) краях.

Остап знав, що холодно і на (Північний) полюсі, і на (Південний) полюсі. Тому хлопчик подумав: (білий) ведмеді живуть і в Арктиці, і в Антарктиді. Але він вирішив перевірити своє судження в (різний) джерелах.

Він запитав про це в брата, а потім перевіряв в енциклопедії. Так Остап з'ясував: (білий) ведмеді живуть лише на Півночі, тобто в Арктиці.

Хлопчик зрозумів: треба користуватися (надійний) джерелами, перевіряти інформацію та розрізняти факти і судження.

Тепер Остап завжди перевіряє відомості і довіряє тільки (надійний) джерелам.

6. НЕ ВГАДАЄТЕ НІКОЛИ

— Гляньте, діти, сюди на папір.
Відгадайте, який оцє звір?
В нього грива кошлата, як вовна...
— Що гадати? Це ж лев, безумовно!
— Ні, не лев.
В нього роги розкішні на диво...
— Так тоді це корова, можливо?
— Ні, не корова.
Вуса довгі, цупкі, наче дріт...
— Догадались! Звичайно, це кіт!
— Ні, не кіт.
Ніжки ніжні, тонкі, мов лоза...
— Почекайте! А може, коза?
— Ні, не коза.
Весь колючий, неначе будяк...
— Ну, тоді це, звичайно, їжак!
— Ні, не їжак.
На копитах підкови стальні...
— Так це кінь, очевидно? Чи ні?
— Ні, не кінь.
Хвіст пухнастий — аж любо дивиться.
— Ну, тоді, безумовно, лисиця!
— Ні, не лисиця.
Не вгадаєте, мабуть, ніколи.
Це «художники» юні Микола,
Мітя, Вітя, Тарасик і Федя
Уп'ятьох малювали ведмедя.
Схожий?

Петро Ребро

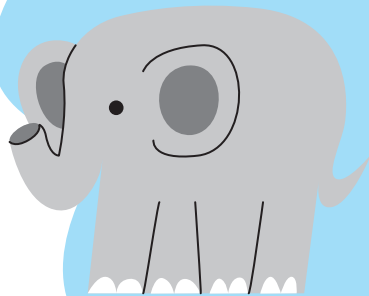
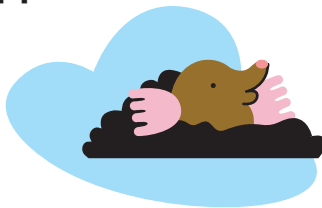

7.

ЗАГАДКИ

Дуже товсті ноги маю,
Ледве їх переставляю,
Сам високий я на зріст,
Замість рота в мене хвіст.

Пухнастий клубочок
Під столом воркоче.

Одяг багатий, сам сліпуватий,
Живе без віконця, не бачить сонця.

Колючий клубочок
Прибіг у садочок.

Уночі гуляє, а вдень спочиває,
Має круглі очі, бачить серед ночі.

8.

Я малюю звіра. Угадай, когось я малюю! Мій звір має
1 голову. У мого звіра 2 лапи. А його 3 дуже
4. Мій звір любить жити на 5 6. Хто ж це?

Довідка:

- 1 велику, маленьку, круглу;
- 2 довгі, короткі, пухнасті, міцні;
- 3 кігті, вуса, вуха, очі, зуби;
- 4 довгі, міцні, великі, маленькі, гострі;
- 5 лісових, степових, морських, гірських;
- 6 галявинах, скелях, берегах, просторах.

швидко

голосно

емоційно

повільно

тихо

неемоційно

Корисні застосунки

1.

Учора я почав грати у нову гру на комп'ютері.

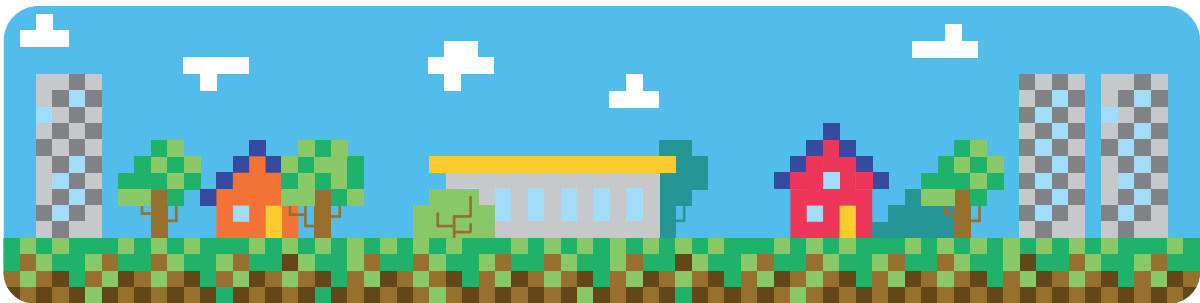
Назаре, а чим цікава твоя нова гра?

Тут можна створювати власний світ зі спорудами, істотами. Я вже створив персонажа.

Я давно граю у цю гру. Завантажив її на телефон. Це мій віртуальний конструктор. З малих цеглинок тут можна швидко побудувати велике місто. Спочатку я побудував будинок для мого персонажа. Біля його будинку є сад. Мій персонаж має багато друзів. Мені дуже подобається моя гра.

Я люблю грати в цю гру разом з моїми друзями. Ми спільно побудували наше місто на канікулах. Данило був у бабусі. Софія подорожувала з батьками. А я була вдома. І ми разом грали в інтернеті.

Я теж хочу грати у вашу гру.

Захаре, на вихідних я можу допомогти тобі опанувати нашу гру.

Друзі, ми можемо грати разом і створити наше віртуальне місто.

2.

Я тут живу́.
Це мій буди́нок.

Ти тут живе́ш.
Це твій буди́нок.

Ми тут живемо́.
Це наш буди́нок.

Ви тут живе́те.
Це ваш буди́нок.

Вона́ тут живе́.
Це її́ буди́нок.

Він тут живе́.
Це його́ буди́нок.

Вонó тут живе́.
Це його́ буди́нок.

Вони́ тут живу́ть.
Це їхній буди́нок.

3.

Відмінок	Твій... Мій...			
Називний	мій ☐ сад ☐	мо́я ма́ма	мо́є ми́ло	мої́ друзі́
Родовий	мо́го са́ду	моє́ї ма́ми	мо́го ми́ла	мої́х друзі́в
Давальний	мо́єму са́ду	мої́й ма́мі	мо́єму ми́лу	мої́м друзя́м
Знахідний	мій ☐ сад ☐	мою́ ма́му	мо́є ми́ло	мої́х друзі́в
Орудний	мої́м са́дом	моєю́ ма́мою	мої́м ми́лом	мої́ми друзя́ми
Місцевий	у мо́єму са́ду	на мої́й ма́мі	на мо́єму ми́лі	на мої́х друзя́х
Кличний	мій ☐ са́де	мо́я ма́мо	мо́є ми́ло	мої́ друзі́

Відмінок	Наш... Ваш...			
Називний	наш ☐ клас ☐	на́ша гра	на́ше мі́сто	на́ші птахи́
Родовий	на́шого клáсу	на́шої гри	на́шого мі́ста	на́ших птахі́в
Давальний	на́шому клáсу	на́шій гри	на́шому мі́сту	на́шим птахáм
Знахідний	наш ☐ клас ☐	на́шу гру	на́ше мі́сто	на́ші птахи́
Орудний	на́шим клáсом	на́шою гро́ю	на́шим мі́стом	на́шими птахáми
Місцевий	у на́шому клáсі	у на́шій гри	у на́шому мі́сті	на на́ших птахáх
Кличний	наш ☐ клáсе	на́ша гро	на́ше мі́сто	на́ші пта́хи

Відмінок	Сполучення слів			
Називний	їхній парк	їхня хата	їхнє свято	їхні квіти
Родовий	їхнього парку	їхньої хати	їхнього свята	їхніх квітів
Давальний	їхньому парку	їхній хаті	їхньому святу	їхнім квітам
Знахідний	їхній парк	їхню хату	їхнє свято	їхні квіти
Орудний	їхнім парком	їхньою хатою	їхнім святом	їхніми квітами
Місцевий	у їхньому парку	у їхній хаті	на їхньому святі	на їхніх квітах
Кличний	їхній парку	їхня хато	їхнє свято	їхні квіти

4.

З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ!

Я дуже чекаю на свій день народження. Ми підемо в батутний центр! Цілий місяць я думаю, кого б мені запросити? *Мій*

Звичайно, Степана. Він мій найкращий друг. Ми познайомились у садочку й жодного разу ще не посварились.

Кузя — мій колишній сусід. Він також любить «Майнкрафт». Коли ми створимо з ним музичний гурт!

Владу кликати не треба, вона прийде й так. Бо Владуса — моя сестра. Двоюрідна і старша.

Матвій — мій друг зі школи. Але я, мабуть, його не покличу. Ми посварились учора.

— Мамо, може, запросимо Адель із мого класу?

Мої щіки сильно червоніють.

— Звісно, це ж твоє свято.

На вихідних ми їдемо з батьками на ковзанку.

Я вже можу кататись без підтримки.

*дочка дядька
або тітки*

— Дивись, тату! — кричу́ я і розганяю́сь. Як ле́гко, я майже лечу́ над кри́гою!

— А-А-А!

Тато й ма́ма схиляю́ться наді мно́ю.

— Моя нога́! Як же бо́ляче!

Тато бере́ мене́ на ру́ки і про́сить трима́тися. А я і тримаю́сь, я дуже́ си́льний. Але́ як же бо́ляче!

Біля кабіне́ту з на́писом «ТРАВМПУ́НКТ» усі́ си́дять не дуже́ весе́лі.

— Приві́т, коза́че! — ліка́р ти́сне мені́ доло́ню. — Га́рно трима́єшся! Загіпсу́ємо твою́ но́гу. За три ти́жні бу́деш як нове́нький!

Три ти́жні? І я згада́в про... мій ДЕ́нь НАРО́ДЖЕННЯ! Тепе́р я не зміг стрімува́ти сльо́зи. А ма́ма й та́то мо́вчки обійма́ли мене́.

— З днем наро́дження, лю́бий! — ма́ма цілу́є мене́. — Прокида́йся, усе́ святкува́ння проспíш!

— З днем наро́дження, мій геро́ю! — та́то підхо́плює мене́ на ру́ки. — Ого́! Зда́ється, ти пова́жчав на ці́лий рік!

— То гіпс, тату! — я притискаю́сь до його́ колючо́ї щоки́.

— Гото́вий до подару́нків?

— Ще б пак!

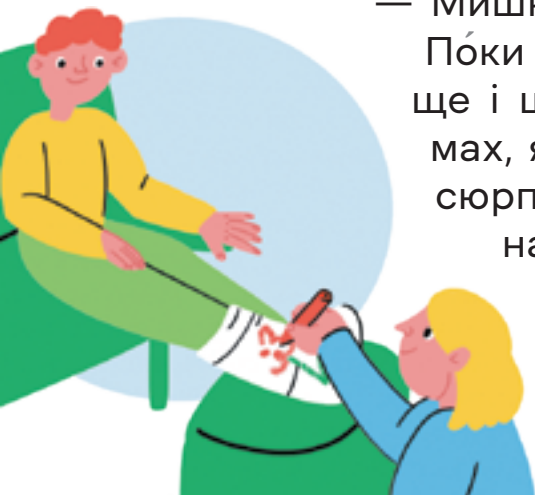
Аж тут дзвіно́к. На одній но́зі я стриба́ю у віта́льню. Не мо́же бу́ти! Степа́н!

— Мишку́! З днем наро́дження!

По́ки Степа́н роздяга́ється, у две́рі дзвоня́ть ще і ще. Вла́да! Матві́й! Ку́зя! Та ще й у піжа́мах, як я. Спра́вжня піжа́мна ве́чірка. Оце́ так сюрпри́з! Ми гра́ємося. А по́тім усі́ малюю́ть на мо́єму гіпсі. Дзвіно́к у віта́льні луна́є ле́дь чу́тно. А за хви́лку та́то клі́че мене́:

— Миха́йлику, зустрі́чай! До те́бе...
Аде́ль!

За О́льгою Сілако́вою

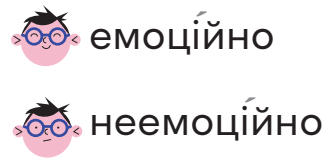

5.

Відмінок	Сполучення слів			
Називний	свій ☐ гурт ☐	сво́я хата́	сво́є пальто́	сво́ї двері́
Родовий	сво́го гу́рту	своє́ї хати́	сво́го пальта́	сво́їх дверей́
Давальний	сво́єму гу́рту	сво́їй хати́	сво́єму пальту́	сво́їм дверя́м
Знахідний	свій ☐ гурт ☐	сво́ю хату́	сво́є пальто́	сво́ї двері́
Орудний	сво́їм гу́ртом	сво́єю хато́ю	сво́їм пальто́м	сво́їми дверима́
Місцевий	у сво́єму гу́рті	у сво́їй хати́	у сво́єму пальті́	на сво́їх дверя́х
Кличний	свій ☐ гурте́	сво́я хато́	сво́є пальто́	сво́ї двері́

6.

Я святкую свій день народження у _____. І _____ теж народився у цьому місяці. Ми святкуємо свій день народження разом. А ти святкуєш свій день народження у _____. І _____ теж народилася у цьому місяці. Ви святкуєте свій день народження разом. Це мій друг _____. Він святкує свій день народження у _____. Це моя подруга _____. Вона святкує свій день народження у _____. Це близнюки _____ і _____. Вони святкують свій день народження у _____. А це моє кошеня _____. Воно святкує свій день народження у _____.

Тема 8. Наша планета

Будемо допомагати

- Привіт, Ахо. Ти схвильована. Що тебе турбує?
- Я дізналася про небезпечку для моєї подруги — морської черепахи.
- Про яку небезпечку ти говориш? Поясни.

- Раніше черепахи жили в чистій морській воді. Вони їли водорості і дрібних морських тварин. Тепер черепахи живуть у забруднених морях. Пластик потрапляє в море з річок. Тварини можуть ковтати пластик і заплутуватися в ньому.

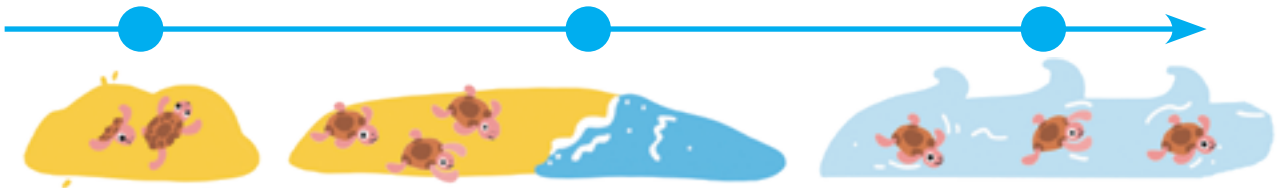
- Як ми можемо допомогти тваринам?
- Будемо говорити: «Ні — пластику у природі!». Людям треба зберігати чистоту моря! І потім черепахи знов будуть жити в чистих морях.

- Я хочу відмовитися від пластикових пляшок. Буду набирати воду у скляну пляшку.
- Я хочу відмовитися від пластикових пакетів. Буду класти товари в паперові пакети і носити полотняну торбінку.

2.

Черепáхи
народілися.

Черепáхи
повзуть до воді.

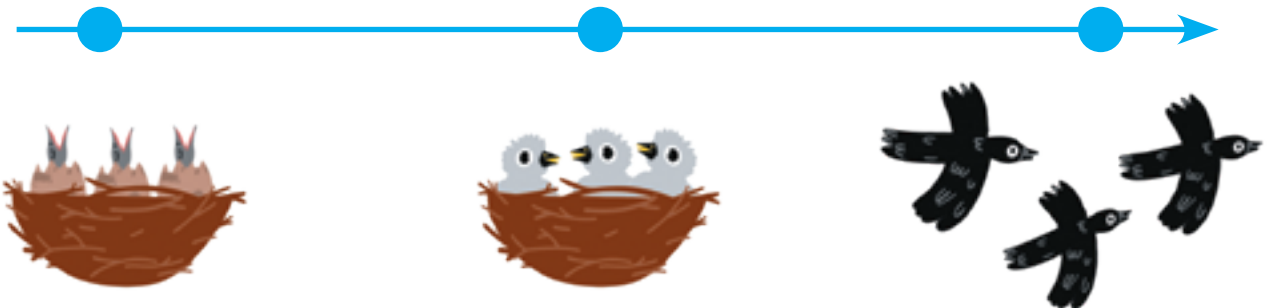
Черепáхи будуть
плáвати в морі.

учора
нещодавно
раніше

сьогодні
тепер
зараз

завтра
пóтім
згóдом

Нещодавно на бéрезі народілися малі черепа́хи. Тепе́р вони́ повзуть до воді́. А по́тім вони́ бу́дуть плáвати в морі́.

3.

	Учо́ра, нещода́вно, ра́ніше	Сього́дні, тепе́р, за́раз	За́втра, по́тім, зго́дом
	жили́	живу́ть	бу́дуть жи́ти

До́відка: читати, співа́ти, гра́ти, відповіда́ти, майструва́ти.

4.

	Учо́ра, нещода́вно, ра́ніше	Сього́дні, тепе́р, за́раз	За́втра, по́тім, зго́дом
	дізна́лася	дізнаю́ся	бу́ду дізнава́тися
	говори́ли	говори́мо	бу́деш говори́ти
	клав	кладу́	...
	носи́в	ношу́	...
	набира́в	набираю́	...

5.

	ТИ	ВИ
гуляти	б́удеш гуляти	б́удете гуляти
стриба́ти	...	...
виріза́ти	...	...
літа́ти	...	...
біга́ти	...	...

6.

Я вже прилеті́в до вас. За́раз я буду́ю гніздо́ біля людські́х буди́нків на березі́. Зго́дом я тут бу́ду хазяйнува́ти.

грак

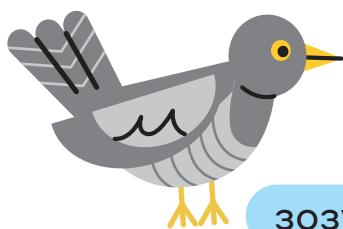
шпак

Учо́ра я (оселі́тис) у саду́. Сьо́годні лю́ди (віша́ти) для ме́не спеціа́льний буди́ночок на дере́ві. За це за́втра я (звеселя́ти) їх свої́м співо́м.

Нещода́вно я (прилеті́ти) до вас. Тепе́р я (ма́йструва́ти) сво́є гніздо́ в лісі́. По́тім моя́ диво-ві́жна пі́сня (звуча́ти) тут.

солове́й

зозу́ля

Ра́ніше ви вже (чу́ти) мо́є «ку-ку́». За́раз я (зі́дати) за го́дину сто волоха́тих гу́сениць. А зго́дом я (ра́хува́ти) лю́дям їхній ві́к.

7. **ПІВНИКИ-РОЗБІЙНИКИ**

Он півники-розбійники вийшли на подвір'я,
 Обвішались шаблюками з блискучого пір'я.
 І лякали, і співали! Аж раптом замовкли:
 На подвір'я віпав дощ — і шаблі промóкли.
 Ті півники-розбійники хóдять біля хати —
 Як вісохнуть шабелькі, бóдуть ще лякати.

Віктор Тєрен

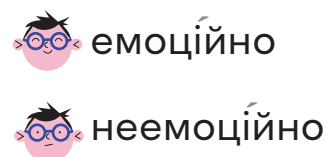
8.

	він, вона́, воно́	вони́
ляка́ти	бу́де ляка́ти	бу́дуть ляка́ти
гуля́ти	...	...
стриба́ти	...	...
виріза́ти	...	...
літа́ти	...	...
біга́ти	...	...
збира́ти	...	...
полива́ти	...	...

У   НАЗАР БУДЕ   , А ОЛЕНА БУДЕ   .

День тижня	Назар	Олена
Понеділок		
Вівторок		
Середа		
Четвер		
П'ятниця		
Субота		
Неділя		

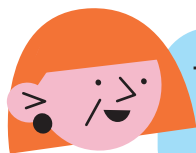

Всі права захищені.

Заборонено без письмового дозволу власників авторських прав використовувати будь-яким чином цю книгу або будь-яку її частину.

Зелені міста

— Діти, який вигляд буде мати наше місто у майбутньому?

— Воно матиме чудовий вигляд. У кожному дворі ростимуть дерева. На них житимуть барвісті птахи. У нашому місті будуть жити тварини.

— А ще нам не будуть набридати комахи.

— Ні! Комахи потрібні! Вони запилюють рослини та удобрюють ґрунт. Без них дерева не матимуть плодів.

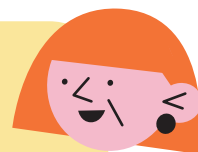

— Люди будуть жити в розумних будинках. Роботи допомагатимуть людям удома. А люди матимуть більше часу для цікавих справ. І дбатимуть про своє місто.

— Люди будуть їздити на велосипедах і самокатах. Автомобілі матимуть електричні двигуни. Люди дихатимуть чистим повітрям.

— Почати змінювати місто можемо вже сьогодні.

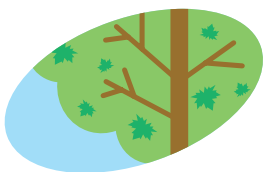

2.

Майбу́тній час	
бу́де ма́ти	ма́тимо
бу́дуть жи́ти	жи́тимуть
бу́дуть рості́	...
...	набрида́тимуть
бу́дуть допомага́ти	...
бу́дуть дба́ти	...
...	ї́здитимуть
бу́дуть ди́хати	...

3.

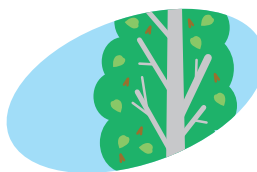
У ко́жному дворі́ бу́дуть рості́ __ .
У ко́жному дворі́ рості́муть __ .

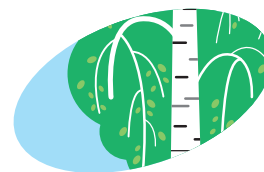
клен

каштáн

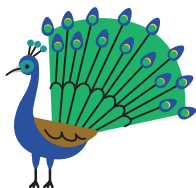

топо́ля

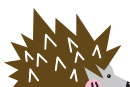

берéза

У на́шому місті́ бу́дуть жи́ти __ .
У на́шому місті́ жи́тимуть __ .

павіч

їжа́к

кажа́н

жук

4. ХТО ПОТРІБЕН У МІСЬКОМУ САДУ

— Ось ти, — сказав Велосипедик до Гарбуза, — віріс скраю, під самим парканом, і яка з тебе користь?

— Взагалі, навіщо у місті сад? — вів далі Велосипедик. — І ці груші та яблука — висять собі десь високо, ніхто їх дістати не може. Зате як мало сонця потрапляє крізь гілля у вікна. А восени груші та яблука падають, і можуть когось або щось пошкодити!

говорив

— Хлопчик любить лазити по деревах, — розважливо сказав Гарбуз, — а на груші висить Гойдалка. На Гойдалці гойдається Хлопчик, а іноді, місячними ночами, навіть Тато із Мамою.

повільно

— Та-а-ак, — тихо зітхнула, погойдуючись у теплого повітрі, Гойдалка.

— Я чухаю об дерева спинку, — сказав Цуцик. Він ліниво примостився під стіною, в тіні будинку, на теплій бруківці садової доріжки. — Хоча більше мені подобається чухати спинку до меблів у будинку. Але це зась.

камінні

— Ну, гаразд, — згодився Велосипедик, — дерева хай будуть. Але оця трава і ґрунт. Мокра земля, хробаки, торішнє листя, бр-р-р — кому це треба? От би був рівний гладенький асфальт, чистий, заметений, від будинку.

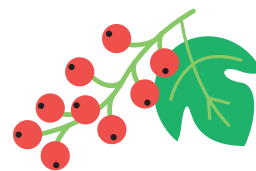
черв'яки

— Та ж я тут расту! — суворо сказав Гарбуз.

— Ми всі тут ростемо, — запищали Порічки та Помідорчики.

— Ростемо, ростемо! — загулі Чорнобрівці і зашелестіли кольоровими пелюстками перші цьогорічні Айстри.

— Є в місті оселі, біля яких немає ні саду, ні городу. Там багато світла і всюди той твій асфальт, гладенький і чистий, скло, дорожні знаки і бордюри, а газони й дерева всі — чуєте! — обгороджені маленькими парканчиками, — сказав Гарбуз.

порічки

Хло́пчики і дівча́тка з такі́х осе́ль ніко́ли не ба́чили, як росту́ть помідо́ри, ані порі́чки, ані гарбузи́ — зна́ють лише́, що їх мо́жна купува́ти у суперма́ркеті.

а́йстри

чорнобрі́вці

— А тут Хло́пчик нас ба́чить, — сказа́в Гарбу́з. — Та́то мо́же прине́сти Ма́мі кі́лька айстр із самісі́нького ра́нку, а Чорнобрі́вці прива́блюють бджі́л, з які́ми ба́виться Цу́цик.

гарбу́з

У мі́ста сво́є життя́, у са́ду — сво́є. А якщо́ сад у мі́сті, й ми всі́ разо́м у цьо́му са́ду — то це ще бі́льше життя́, ще повні́ше, ще кра́ще...

Катері́на Ба́бкаіна

5.

помідо́ри

помідо́рчики

велосипе́д

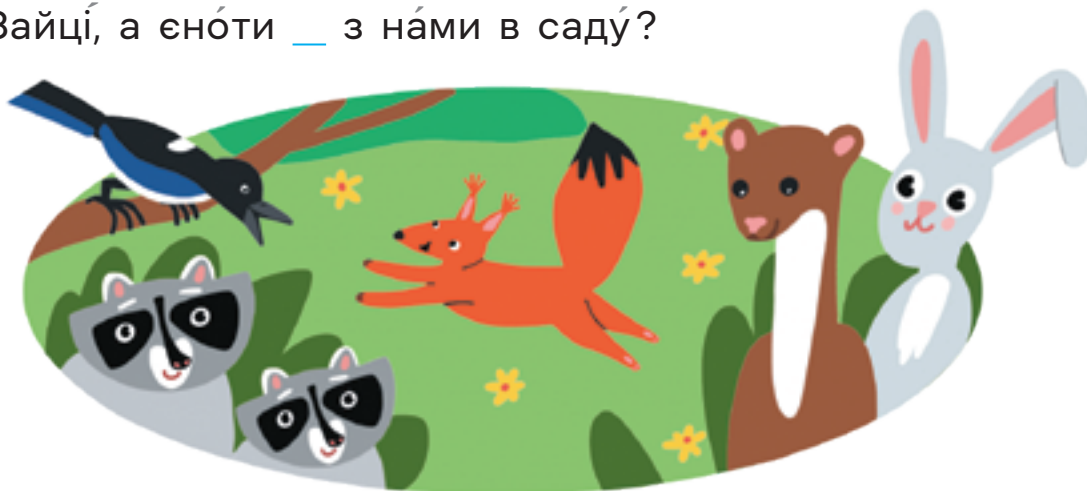
велосипе́дик

6.

- Я літа́тиму в саду́. Джемлю́, а ти літа́тимеш в саду́?
- Так. А оса́ літа́тиме в саду́?
- Так. Ми літа́тимемо в саду́.
- Комарі́, а ви з на́ми літа́тимете в саду́?
- Так.
- Комарі́, а жуки́ літа́тимуть з на́ми в саду́?

- Я стриба́тиму в саду́. Соро́ко, ти __ в саду́?
- Так. А куні́ця __ в саду́?
- Так. Ми __ в саду́.
- Зайці́, а ви з на́ми __ в саду́?
- Так.
- Зайці́, а єно́ти __ з на́ми в саду́?

Довідка: співа́ти, танцюва́ти, гра́ти, працюва́ти.

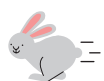
7.

У майбутньому люди житимуть на інших планетах. Там вони будуватимуть 1 будинки. Такі будинки можна скласти в контейнер і перевезти на іншу планету. Люди матимуть сади і городи на дахах будинків.

На городах будуть рости 2. У садах ростимуть 3. Роботи будуть допомагати людям. Вони працюватимуть 4. Поруч із людьми житимуть 5.

Довідка:

- 1** великий, багатопверховий, високий, дерев'яний, скляний, металевий, глиняний, кам'яний, картонний;
- 2** огірок, помідор, кабачок, капуста, картопля, ананас, полуниця, буряк, морква;
- 3** яблуна, груша, слива, апельсин, банан, абрикос, персик, вишня, горіх;
- 4** перукар, водій, кухар, пекар, продавець, будівельник, електрик, сантехнік, пілот;
- 5** бджола, шпак, пінгвін, кіт, корова, собака, одуд, фазан, енот.

ШВИДКО

ПОВІЛЬНО

ГОЛОСНО

ТІХО

ЕМОЦІЙНО

НЕЕМОЦІЙНО

Розумне споживання

- А́хо! Як правильно зберегти кріп? Я тримаю його в холодильнику. А він зів'яв.
- Е́ко! Як довго ти хочеш зберігати кріп? Є різні способи зберігання продуктів. Для тривалого зберігання я сушу кріп у сушарці. Також я заморожую кріп у морозильній камері.

- А́хо! А чи правильно я зберігаю яблука, помідори, огірки і капусту?
- Ти можеш покласти їх у холодильник на тиждень. Але їх можна заквасити і зберігати у бочках. Такий спосіб зберігання називають квашенням. Його використовують для зберігання продуктів на кілька місяців узимку.

- Невже холодильник не є найкращим місцем для зберігання продуктів?
- Ми зберігаємо у холодильнику деякі продукти. Холод псує смак меду. Мед краще зберігати у шафі. Банани, цибуля і картопля швидко псуються у холодильнику. Ці продукти краще зберігати не в холодильнику, а в паперових пакетах.

- А́хо! Чи є правила розміщення продуктів у холодильнику? Я просто можу ставити їх на полиці?
- Холодильник має різні відділення. Кожне відділення має свою температуру. А холодильник має підказки у вигляді малюнків.

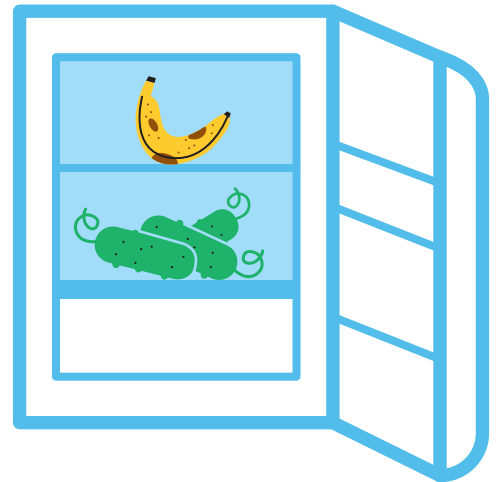

... .. у холодильнику.

Довідка: зберігаються, псується.

Хто? Що?	_____	Підмет
Що робить? Що роблять?	=====	Присудок

Холод _____ смак меду.
(що робить?)

_____ має різні відділення.
(що?)

Ми _____ у холодильнику деякі продукти.
(що робимо?)

Також _____ заморозую кріп у морозильній камері.
(хто?)

... .. вишні в саду.

... .. огірки на городі.

... і ... .. метеликів у квітнику.

5.

ХЛІБ

Золоті робо-
тящі рўки зерно́
у рілля́ посі́яли.

Урожáй догля́нули
й зібра́ли.

Роботя́щі рўки
зерно́ змоло́ли.

Хлі́б спеклі́.

Роботя́щі рўки
в ді́м його́ при-
несли́, на
виші́вану скатер-
ти́ну покла́ли.

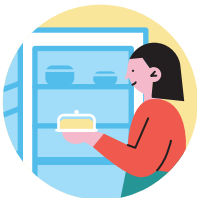

І лежі́ть на сто-
лі́ хлі́б — те́плий,
паху́чий, рука́ми
роботя́щими пода-
ро́ваний.

Тамáра Коломі́єць

6.

ЯК МАСЛО ОПИНІЛОСЯ НА СТОЛІ?

До́відка: їсти, до́йти, збира́ти, збива́ти, зберіга́ти, трава́,
коро́ва, вершки́, ма́сло, госпо́дар, госпо́діння, роді́на.

ЯК СОРО́ЧКА З'ЯВІЛАСЯ У ША́ФІ

Дóвідка: посіяти, ско́сити, переробіти, ви́готовити, пошіти, повісити, льон, ниткі, ткани́на, сорóчка, фéрмер, майстри́, майстри́ня, дівчинка.

ЯК РУКАВІ́ЧКИ З'ЯВІ́ЛИСЯ НА ПОЛІ́ЦІ

Дóвідка: стрі́гти, вимóчувати, виготовля́ти, фарбува́ти, в'яза́ти, бра́ти, овéчка, вóвна, ниткі, рукави́чки, фéрмер, майстри́, майстри́ня, хлопчик.

ВІСІМ ПРАВИЛ РОЗУМНОГО СПОЖИВАННЯ

Заздалегідь пиши́ список поку́пок.

Зни́жка не є причиною для купівлі непотрі́бного товару.

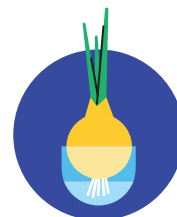
Під час купівлі перевіряй термін придатності товару.

Використовуй для поку́пок полотняні торби́нки.

Дотриму́йся інструкції щодо зберігання продуктів.

Вирощуй зе́лень на підвіко́нні.

Вига́дуй нові стра́ви з продуктів у сво́єму холоди́льнику.

Сорту́й сміття́.

8.

ВЕЧІРНЯ РОЗМОВА

— Завтра неділя. Нам треба їхати в супермаркет за покупками. Пишіть список!

— Які страви ми будемо готувати наступного тижня?

— Пропоную у понеділок _____.
У вівторок — _____. У середу — _____.

— А я пропоную у четвер _____.
У п'ятницю — _____. У суботу — _____.

— Чудово! От які продукти я записала:

_____
_____.

— Ще ти забула записати _____.

— Дякую! Тепер список готовий!

ШВИДКО

ГОЛОСНО

ЕМОЦІЙНО

ПОВІЛЬНО

ТІХО

НЕЕМОЦІЙНО

Живемо у злагоді з природою

Наша сім'я розумно споживає ресурси.

Це наша кухня. Тато кип'ятить воду на газовій плиті. Він набрав у чайник необхідну кількість води. А ще тато накрив чайник кришкою. Вода закипає швидко. Так можна економити газ.

Це наша ванна кімната. Івасик чистить зуби. Він намочив зубну щітку і закрив кран. Потім Івасик буде відкривати кран і мити свою щітку. Так можна економити воду.

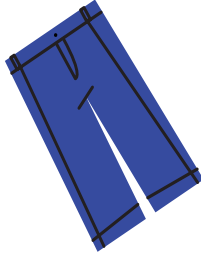

Це наша комора. Марта складає старі газети. Вона може здати цей папір на перероблення. З цього паперу будуть робити новий папір. Так можна економити папір і зберігати дерева.

Це наша спальня. Данило готується до сну. Він одягнув теплу піжаму. У спальні прохолодно. Спати в прохолодній кімнаті приємно і корисно. А ще так можна економити вугілля або дрова для обігріву будинку і не забруднювати повітря.

2.

Івасик чістить зуби.
що?

Марта складає старі газети.
що?
які?

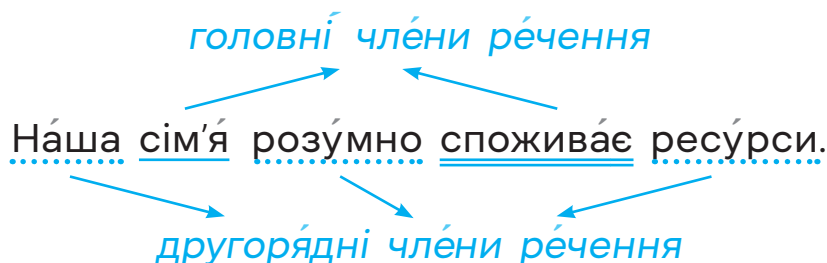
Довідка: новий, дитячий, кольоровий, щоденний, міський, сьогоднішній.

Вода закипає швидко.
як?

Довідка: повільно, раптово, несподівано, миттєво, довго, бурхливо.

Наша сім'я розумно споживає ресурси.
яка? як? що?

Довідка: ваш, мій, їхній, твій; економно, відповідально; вода, газ, папір, вугілля, дрова.

3.

ПОВІНЬ

На Десні — повінь. Навколо вода, берегів не видно. Върби у воді стоять, гілля полощуть. Поміж върбами човен пливе. А в човні — Тетянка з татом.

Над водою, на вербовій гілці, пухова рукавичка гойдається.

— Хтось рукавичку на вербу закинув! — дивується Тетянка.

— То ремезкове гніздо. Маленький ремезок, непринадний, а бач який майстер, — розповідає тато.

Біля човна щось довге й зелене зблиснуло, аж вода завирувала.

— Ой, чи не крокодил! — злякалася Тетянка.

Тато голосно засміявся, аж луна покотилася.

— Це щука ганяє.

За вёрбами — невели́чкий остріве́ць, на́че крúглий сто́лик.

— Оту́т і нарвемо́ щавлю́, — прип'я́в та́то човна́ до корча́.

— З молоді́м ща́вником борщ смачні́й!

Тетя́нка рве щаве́ль у торби́нку і ра́птом до та́та:

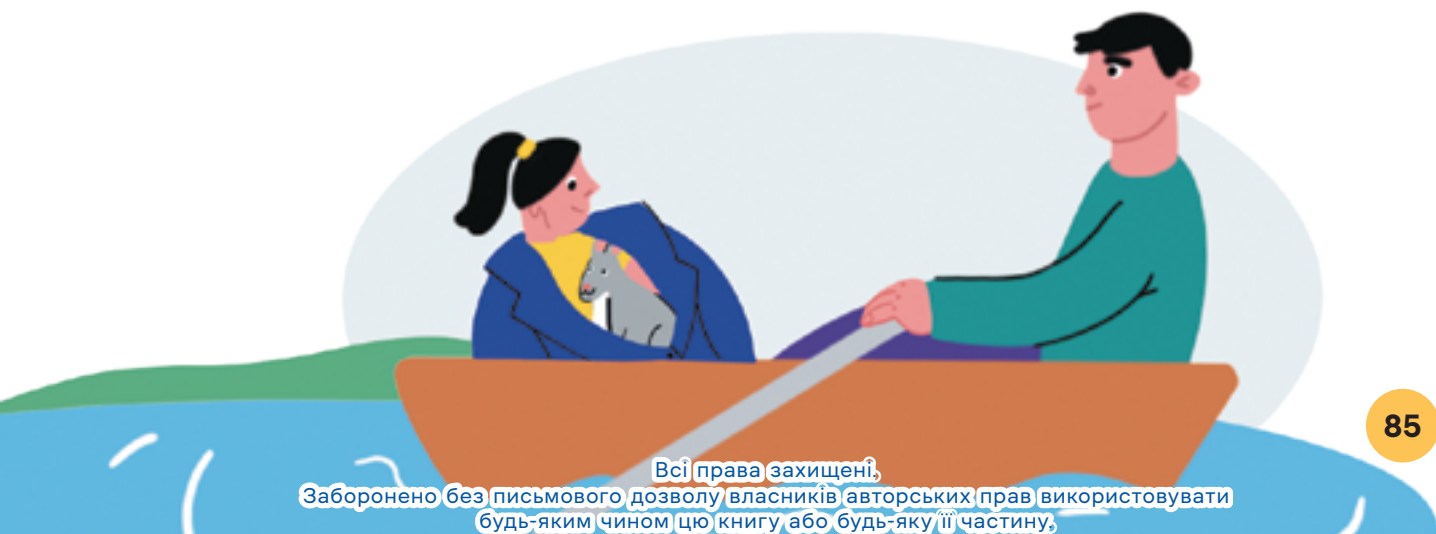
— За́ець! Он там, у ку́щі!

За́ець зіщу́лився, тремті́ть, але не тіка́є. А куди́ ж йому́ тіка́ти?

— До ра́нку остріве́ць затопи́ть по́винню. Так що пої́хали, вуха́ню, з на́ми, — примовля́в та́то, несучи́ за́йця до човна́.

Коли́ перепли́вали повново́ду Десну́, за́ець притисну́вся до Тетя́нки, а вона́ його́ поло́ю пла́щика прикри́ла.

— Тату, ми вуханя́ до́дому заберемо́? — пита́лася та́та. — Бúде з кро́лями жи́ти...

— Еге́, в клі́тці ні́би затишні́ше. І ї́жі досхо́чу даю́ть. Але за́єць — не кро́ль. Йо́му во́ля тре́ба, роздо́лля, — та́то наляга́в на ве́сла і розмовля́в з Тетя́нкою.

Тут чо́вен ткну́вся но́сом у бе́рег. За́єць пові́в туди́-сюди́ ко́сими очі́цями, та як чкурне́ до лі́су! Ті́льки смúга лягла́.

Васи́ль Чу́хліб

4.

Рукави́ця — рукави́чка, ре́мез — _____, о́стрів — _____,
стіл — _____, щаве́ль — _____, то́рбіна — _____,
плащ — _____.

5.

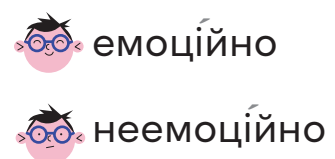
Довідка: кіт, спати, стрибати, умиватися, гратися, смугастий, чорний, рудий, сірий, спокійно, високо, старанно, весело.

_____ кіт _____
 (який?) (що робить?) (як?)

_____ читає _____
 (який?, яка?) (хто?) (що?)

Довідка: черепаха, гав, метелик, жирафа; зелений, чорний, рожевий, жовтий; читати, журнал, газета, книжка, афіша.

Тема 9. Наші допомагайки

Корисні поради

1.

— Дорогі другокласники, ласкаво просимо у бібліотеку! Ви тут не вперше. Але ви ще не знаєте всього про роботу бібліотеки. Тому я запросила ваших старших друзів. Сьогодні третьокласники проводять для вас екскурсію.

— Я буду розповідати про правила поведінки у бібліотеці. Тут треба поводитися тихо. Завжди вимикайте звук на мобільному телефоні. Не можна приносити їжу до бібліотеки. Ставтеся дбайливо до книжок.

— Я буду навчати вас шукати потрібні книжки. Для цього нам потрібен каталог. Він розміщений у цій шафі. Тут багато шухлядок з картками. На кожній картці є інформація про книгу. Ось назва відділу та номер полиці в бібліотеці. Ходімо шукати!

— Я буду навчати орієнтуватися в бібліотеці. Тут багато відділів. Ось наукова література. А тут художня. А це відділ енциклопедій. На картці ви прочитали назву відділу. У кожному відділі багато полиць. А на полицях підказки з буквами. Шукаймо потрібну книжку!

— Ось ми і знайшли книжку. А про що вона? Я буду навчати вас дізнаватися про книжку за анотацією. Анотація — це короткий опис книжки. Він може бути на початку книжки або на обкладинці.

— У бібліотечі також є комп'ютери. Я буду навчати вас шукати потрібну інформацію в інтернеті. Для пошуку треба ввести ключові слова. Наприклад, нам потрібна інформація про слонів. Наберіть у рядку пошуку слова «слон» або «харчування слонів», або «поведінка слонів».

— Читати книжку можна у читальному залі. Або взяти її додому. Але спочатку бібліотекар зробить запис у вашому читачьому формулярі. Простимо повернути прочитану книжку вчасно. Не тримайте книги більше ніж два тижні!

— Дякуємо за корисні поради! Тепер ми знаємо все про роботу бібліотеки і можемо шукати потрібну інформацію. І нам уже кортить самостійно вибирати цікаві книжки!

Всі права захищені.

Заборонено без письмового дозволу власників авторських прав використовувати будь-яким чином цю книгу або будь-яку її частину.

2.

ВИГОТОВЛЯЄМО КНІЖКУ З ФІЛВОРДАМИ

1. Розріж картки зі словами.
2. Згрупуй слова за темами.
3. Розташуй картки з певної теми за своїм бажанням.
4. Запиши слова в клітинки на сторінці з темою.
5. Запиши в порожні клітинки в кожному рядку будь-які букви.
6. Слово в першому рядку зафарбуй. Воно буде підказкою. Твій філворд готовий!
7. Працюй зі сторінками з іншими темами.
8. За бажанням додай малюнки на кожную сторінку. Пам'ятай про тему!
9. Розфарбуй обкладинку.
10. З'єднай обкладинку та сторінки в книжку під назвою «Моя книжка філвордів».

Тіми філвордів: «Спорт», «Космос», «Гроші», «Почуття», «Мистецтво», «Школа», «Комп'ютер», «Природа», «Бібліотека».

Довідка зі словами для філвордів: монета, хокей, хмара, ракета, освітній, стадіон, космічний, клас, банкір, поважати, банкнота, ноутбук, добрий, застосунок, бігати, сумний, сайт, прудкий, басейн, бібліотекар, змагатися, музичний, погода, теніс, віртуальний, ракетка, радіти, дошка, спортивний, тіло, рослина, планета, втішати, орбіта, анотація, літати, захід, зірка, казка, парта, щастя, пілот, оповідання, космонавт, журнал, комета, картка, популярний, платити, шкільний, сіяти, каталог, зоряний, річка, дорогий, образа, морський, обмінювати, монітор, музика, завдання, поліція, лісовий, грошовий, скрипка, північ, продавати, сміятися, увага, нудьга, малювати, картина, ліпити, купити, гончарство, фарба, палітра, підручник, навчатися, автор, розклад, щоденник, танцювати, планшет, друкувати, екран, завантажити, осінній, інтернет, казковий.

СЕКРЕТИ СЛІВ

3.

СЛОВА — НАЗВИ ОЗНАК

Відмінок	Сполучення слів		
Називний	нов ^{ий} фільм□	нов ^а сукня	нов ^е вікно□
Родовий	нов ^{ого} фільму	нов ^{ої} сукні	нов ^{ого} вікна
Давальний	нов ^{ому} фільму	нов ^{ій} сукні	нов ^{ому} вікну
Знахідний	нов ^{ий} фільм□	нов ^у сукню	нов ^е вікно□
Орудний	нов ^{ім} фільмом	нов ^{ою} сукнею	нов ^{ім} вікном
Місцевий	у нов ^{ому} фільмі	на нов ^{ій} сукні	на нов ^{ому} вікні
Кличний	нов ^{ий} фільме	нов ^а сукне	нов ^е вікно□

СЛОВА́ МИЙ, ТВИЙ, НАШ, ВАШ, ЇХНІЙ, СВІЙ

Відмінок	Сполучення слів			
Називний	ми́й □ ліс □	мо́я оса́	мо́є міло	мої́ м'ячі́
Родовий	мо́го лісу́	моє́ї осі́	мо́го міла	мої́х м'ячі́в
Давальний	мо́єму лісу́	мої́й осі́	мо́єму мілу	мої́м м'яча́м
Знахідний	ми́й □ ліс □	мою́ осу́	мо́є міло	мої́х м'ячі́в
Орудний	мої́м лісо́м	моєю́ осо́ю	мої́м міло́м	мої́ми м'яча́ми
Місцевий	у мо́єму лісі́	у моє́ї осі́	на мо́єму мілі́	на мої́х м'яча́х
Кличний	ми́й □ лісе́	мо́я осо́	мо́є міло	мої́ м'ячі́

Відмінок	Сполучення слів			
Називний	наш □ сир □	на́ша ва́за	на́ше село́	на́ші со́ви
Родовий	на́шого си́ру	на́шої ва́зи	на́шого села́	на́ших сов □
Давальний	на́шому си́ру	на́шій ва́зі	на́шому селу́	на́шим со́вам
Знахідний	наш □ сир □	на́шу ва́зу	на́ше село́	на́ші со́ви
Орудний	на́шим си́ром	на́шою ва́зою	на́шим селом	на́шими со́вами
Місцевий	у на́шому си́рі	у на́шій ва́зі	у на́шому селі́	на на́ших со́вах
Кличний	наш □ си́ре	на́ша ва́зо	на́ше село́	на́ші со́ви

Відмінок	Сполучення слів			
Називний	їхній парк	їхня шафа	їхнє свято	їхні діти
Родовий	їхнього парку	їхньої шафи	їхнього свята	їхніх дітей
Давальний	їхньому парку	їхній шафі	їхньому святу	їхнім дітям
Знахідний	їхній парк	їхню шафу	їхнє свято	їхні діти
Орудний	їхнім парком	їхньою шафою	їхнім святом	їхніми дітьми
Місцевий	у їхньому парку	у їхній шафі	на їхньому святі	на їхніх дітях
Кличний	їхній парк	їхня шафо	їхнє свято	їхні діти

Відмінок	Сполучення слів			
Називний	свій гурт	своя хата	своє пальто	свої двері
Родовий	свого гурту	свої хати	свого пальта	своїх дверей
Давальний	своєму гурту	свої хаті	своєму пальту	своїм дверям
Знахідний	свій гурт	свою хату	своє пальто	свої двері
Орудний	своїм гуртом	своєю хатою	своїм пальтом	своїми дверима
Місцевий	у своєму гурті	у свої хаті	у своєму пальті	на своїх дверях
Кличний	свій гурте	своя хато	своє пальто	свої двері

СЛОВА́ — НА́ЗВИ ДІЙ

	Учо́ра	Сьо́годні	За́втра	
я	чита́в □	чита́ю	чита́тиму	бу́ду чита́ти
	чита́ла			
	чита́ло			
ти	чита́в □	чита́єш	чита́тимеш	бу́деш чита́ти
	чита́ла			
	чита́ло			
він	чита́в □	чита́є	чита́тиме	бу́де чита́ти
вона́	чита́ла			
воно́	чита́ло			
ми	чита́ли	чита́ємо	чита́тимемо	бу́демо чита́ти
ви		чита́єте	чита́тимете	бу́дете чита́ти
вони́		чита́ють	чита́тимуть	бу́дуть чита́ти

ДОРОГІЙ ТРЕТЬОКЛАСНИКУ, ДОРОГА ТРЕТЬОКЛАСНИЦЕ!

Завершився ще один цікавий навчальний рік! На тебе чекають літні канікули.

А у вересні ти вже будеш навчатися в четвертому класі. Ти знову виконуватимеш цікаві завдання, читатимеш захопливі оповідання та дізнаватимешся багато нового.

До зустрічі в новому навчальному році!

Зміст

Тема 5. Наше розмаїття

Маємо таланти	4
Українські візерунки	10
Гостинність	16

Тема 6. Наша допитливість

Цікаве навколо	22
Щоденні відкриття	28
Нові знання.	34
Шкільні успіхи	40

Тема 7. Наше мереживо

Віртуальний світ.	46
Досліджуємо інформацію	52
Корисні застосунки	58

Тема 8. Наша планета

Будемо допомагати	64
Зелені міста	70
Розумне споживання	76
Живемо у злагоді з природою	82

Тема 9. Наші допомагайки

Корисні поради	88
--------------------------	----

«Навчаємось разом» — це програма співпраці між Україною та Фінляндією. Її було розпочато в липні 2018 року, а наприкінці 2018 року до проекту приєднався ЄС, що надав додаткове фінансування для підвищення якості викладання української мови серед національних меншин. Проект реалізує компанія FCG Finnish Consulting Group Ltd. Він має національне охоплення та спрямований на підтримку реформи Нової української школи (НУШ), особливо в галузі початкової освіти. Основними цілями проекту є увідповіднення викладання й адміністрування в школах стандартам НУШ; популяризування цієї реформи серед освітян і широкої громадськості; удосконалення освітнього середовища в 1-12 класах.

Навчальне видання
*ПАНЧЕНКОВ Андрій Олексійович,
СТАРАГІНА Ірина Петрівна,
РОМАНЮК Ольга Володимирівна,
ГУМЕНЮК Людмила Ярославівна*

«НАВЧАЄМО(СЬ) УКРАЇНСЬКОЇ РАЗОМ»
Навчальний посібник для 3 класу
з навчанням мовами національних меншин
закладів загальної середньої освіти
(у 2 частинах, з аудіосупроводом)
(Частина 2)

Редактор *Т. О. Попова.*
Технічний редактор *С. О. Петрачков.*
Коректор *В. П. Нестерчук.*

ФП470483У. Формат 84×108/16. Папір офсетний. Гарнітура Inerta.
Друк офсетний. Ум. друк. арк. 10,08.

ТОВ Видавництво «Ранок»,
вул. Космічна, 21а, Харків, 61145.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 7548 від 16.12.2021.
E-mail: office@ranok.com.ua. Тел. (057) 701-11-22.

Навчальний комплект з української мови для 3 класу з навчанням мовами національних меншин:

- навчальний посібник (у 2 частинах);
- робочий зошит (у 2 частинах);
- посібник для вчителя;
- мультимедійні матеріали.

Навчальний посібник:

Заснований на сучасних методиках вивчення української мови як державної.

Містить цікаві й компетентнісні завдання на розвиток комунікативних навичок, потрібних для життєвого успіху й ефективного навчання.

Передбачає інтерактивні стратегії навчання мови, рольові ігри, інсценівки, креативні вправи.

Залучає персонажів-посередників, які мотивують і супроводжують учнів упродовж навчального року.

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Ministry for Foreign
Affairs of Finland

ПРЯМУЄМО
РАЗОМ

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

i інтернет-підтримка

за QR-кодом або посиланням
rnk.com.ua/103405

Всі права захищені.

Заборонено без письмового дозволу власників авторських прав використовувати будь-яким чином цю книгу або будь-яку її частину.